

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " " 13.—
za četrt leta " " " 6.50
za en mesec " " " 2.20
za Nemčijo celoletno " 28.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " " 12.—
za četrt leta " " " 6.—
za en mesec " " " 2.—

V upravljanju prejemov mesečno K 1.70

SLOVENE

Inserati:

Enostopna petitvra (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostopna petitvra (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izveniš nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6.
Avstr. poštne bran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
bran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 16 strani.

Zunanji položaj.

Balkanska vojska je končana. Premirje sledi v kratkem miru, o tem nihče ne dvomi.

Z navdušenjem je spremljal naš narod zmage balkanskih bratov. Opravičeno. Saj je to naš Jugoslovanski rod, ki je očaral ves svet s svojimi zmagami. Izredna vojaška svojstva našega rodu so bila zdaj znana našim generalom — sedaj jih pozna celi svet.

Toda balkanska vojska je končana in sedaj se imamo pečati z njenimi posledicami. A tu zadenemo ob naše lastne neposredne interese.

Kaj sedaj? je vprašanje današnjega dne. In ta »sedaj« je za nas važnejši kot včerajšnji dan, ko je bilo vzradočeno oko našega naroda obrneno na vojna torišča na Balkanu.

Danes je oko zopet obrneno na torišče našega lastnega ljudskega življenja, na našo lastno domovino.

Glavno vprašanje, katero pretresa vsa srca avstrijskega cesarstva, je:

Ali bomo imeli sedaj, ko se sklene na Balkanu mir, novo vojsko, v katero bomo zapleteni mi, Avstrija?

Eno je popolnoma gotovo: **Avstrija noče vojske!** Ogromna večina avstrijskega prebivalstva je noče, vlada je noče in noče je najmerodajnejši faktor v državi: **naš cesar.**

Vsak objektivni opazovalec mora pripoznati, da se vedejo vsi merodajni krogi našega cesarstva v sedanji kritični situaciji vseskozi miroljubno, rezervirano in skrajno potrpežljivo. Nasproten glas tega ali onega žurnalista ali politikastra pa vendar pri razsodnem človeku ne more šteti.

Avstrija je za mir, to stoji.

Razume se pa tudi samoposebi, da ne more Avstrija biti za mir za **vsako ceno**. Vsakdo bo razumel, da Avstrija pri najboljši volji ne more vzdržati miru, če je napadena, če je prisiljena z oboroženo silo varovati svoje pravice in svoje legitimne interese.

V tem slučaju zadene vsa krivda nasprotnika, naj bo kdorkoli hoče.

Upajmo, da do tega ne pride. Sleherni naj pomisli, kakšno velikansko odgovornost prevzame, če zaneti ogenj vojske. Vsakdo naj tudi ve, da je **Avstrija sicer miroljubna in potrpežljiva,**

da je pa tudi **močna in da bo hudo udarila, če bo prisiljena točiti.**

Slovensko ljudstvo odločno želi, da se ohrani mir.

Vsakdo, naj si bode kdor hoče, bi zgubil naše simpatije — naj si bodo še tako žive — ko bi zakrivil vojsko z našim cesarstvom Kar se zlasti Srbije tiče, je treba pribiti, da ni res, da bi bila zanjo teritorialna posest ob albanskem obrežju življenjskega pomena.

Življenjskega pomena za Srbijo je prosta trgovinska cesta do jadranskega morja. Te ceste ji pa nihče ne brani. Dobi jo takorekoč koder jo hoče. Odreka se ji le politična posest kosa Albanije, katerega pa nikakor ne rabi za svoje življenje. Če bi torej Srbija radi tega tirala do vojske z Avstrijo, bi zadela vsa krivda Srbijo samo in izgubila bi morala vse simpatije, koje si je znala pridobiti.

To treba v resnem trenutju odkrito izreči.

Poudarjati je treba ob tej priliki moment, ki se mi zdi zelo važen. Srbski narod je že danes v svobodni politični posesti jadranske obale: Bar je črnogorska lastnina. Ker nihče ne opreka, da se Srbija in Črnagora polastita novobazarskega sandžaka, **pelje pot od Belgrada do jadranske obale po izključno srbskem ozemlju.** Prosta poraba barskega pristanišča od strani Srbije je stvar, ki se gotovo lahko brez težave uravnava med bratskima, tesno zvezanima srbskima državama.

Nikjer ni tedaj videti življenjskega interesa, ki bi silil Srbijo, izzvati krvav boj z Avstrijo radi kosa albanskega ozemlja.

Interesi Rusije pa pri tej stvari sploh niso prizadeti. Rusija ima svoje interese povsod drugod, samo tukaj ne.

Jasno je tedaj, da **radi Albanije** ne more priti do vojske. Če bi velevali vendarle segle po orožju, bi jih vodili povse drugi nagibi. Avstrija bo pa gotovo za dnja, ki bi dala kak opravičen povod za svetovno vojsko.

Rusija trdi, da je miroljubna. Naj torej izreče odredilo besedo in odpokliče svoje vojaštvo od naših mej. In pomiril se bo ves svet. Zmagoviti balkanski narodi pa bodo lahko v miru uživali sadove prelite krvi. Dela jih čaka zadosti. Pridobljeno novo ozemlje treba urediti, organizirati, odpreti civiliziranemu svetu. Dosti dela za par desetletij. Bolgari se tega zavedajo, zato so čudovito miroljubni in spravljivi.

Mojstrska politika, ki bo obrodila bogato letino. To je politika, ki pridobiva prijateljev in to politiko bi privoščili tudi Srbiji.

Dr. Ivan Šusteršič.

Bulgarija in Rumunija.

Prof. Anton Bezenšek.

Sofija, 30. novembra 1912.

Bulgarija in Rumunija sta živeli kot dve dobri sosedici cela stoletja v najboljših odnosih. Donava, ki ju loči geografično in »mije bregove« obeh držav, je podobna srebrnemu traku, ki edini obe deželi v eno celoto. Bili so časi, ko ste »Vlaško in Bogdansk« — kakršna imena se nahajajo v narodnih pesmih — bili združeni z bulgarsko državo; a bili so tudi časi, ko je vsaka država bila politično samostojna. O političnih razprtijah med Rumunijo in Bulgarijo je bilo le redko slišati. Ako so v zadnjih desetletjih mali prepri nastali, n. pr. zaradi Dobrudže ali zaradi kakih donavskih otokov, imenovanih »magareški« (oslovski), je prepri kmalu utihnil in nastale so zopet stare dobre razmere.

Rumunci so sprejeli krščanstvo od Bulgarov. Z njim vred so sprejeli tudi cirilsko abecedo (abecedo), bulgarsko pisavo in cerkveno-slovanski jezik. Ta jezik jim je služil v cerkvi in šoli še do časov pred osvoboditvijo Bulgarije.

S časom so se pa Rumuni poprijeli latinice in začeli sprejemati francoske besede in izraze; hoteli so napraviti iz Bukarešte mali Pariz, a kljub temu je še ostalo do danes mnogo slovanskih elementov v rumunščini.

Glede cerkvenega življenja bi bilo omeniti, da je višje cerkvene kneze v Rumuniji imenovali bulgarski trnovski patriarh. Ko je po težkih političnih borbah trnovska patriarhija prenehala, je pa dobivala »ugro-vlahijska«, to je rumunska Cerkev svoje višje duhovnike (arhijereje) od bulgarske patriarhije v Ohridu.

Poleg tega pa je bil rumunski narod z bulgarskim tudi kulturno zedinjen. Kakor zgoraj omenjeno, so sprejeli Rumuni s krščanstvom od Bulgarov tudi pisavo (cirilico) in jezik, v katerem so pisani vsi njihovi važni stari rokopisi in tiskovni spomeniki.

To kulturno edinstvo je trajalo še potem, ko so Bulgari že izgubili svojo politično neodvisnost.

Bulgarska kultura se je prenesla po propadu države v Rumunijo (Ugrovlahijo

in Moldavijo), ki je kot država še dolgo ohranila svojo neodvisnost. V rumunskih samostanih je bulgarska književnost dobro uspevala in procvitala.

Ko se je okoli polovice prejšnjega veka bulgarski narod začel zopet dramiti in je nastopil njegov preporod, je bil Bukarešt nekako središče Bulgarov in njih voditeljev. V rumunskih, tedaj že dobro urejenih šolah, so se učili bulgarski mladeniči; v rumunskih mestih Bukarešt, Braila, Galacu, Krajova, Ploješt, Brašnov in dr. so trgovali bulgarski trgovci in delovali za proboju svojega naroda. V Bukareštu so marljivo delovali okoli sredine prejšnjega veka, ne da bi jih kdo motil, za proboju narodne zavesti zasluženi Bulgari: pisatelj Anastas Stojanović, Vasilij Nenović, Peter Berović, Sofroni Vračanski in mnogi drugi možje, katerih spomin bo vedno živ med Bulgari.

Bulgarske šole in cerkve v Bukareštu, Galacu, Braili, Krajovi, Ploještu, Brašnovu in drugod pričajo o soglasju in edinstvu teh dveh narodov.

Glavno ognjišče bulgarske prosvete je bilo pa v Bolgradu (v Besarabiji), dokler je ta pokrajina bila rumunska last (do berlinskega dogovora).

Bulgari imajo še dandanes svoje šole v Rumuniji, kakor tudi Rumuni v Bulgariji.

Pri političnem preporodu Bulgarije je igrala Rumunija najvažnejšo vlogo. Čeprav je bila še vazalna država Turčije, je vendar bila »objubljena dežela« za bulgarske politične boritelje, emigrante in vstajnike. Tam so se tiskale in razširjevale bulgarske svobodoljubne in vstaške pesmi. Tam so se zbirali in delovali glavni bulgarski pisatelji in borci za svobodo: Rakovski, Ljuben Karavelov, Boter Stefan Karadža, Panajot Hitov, Hadži Dimitir-vojvoda in drugi. Samo v tej »sveti deželi« — kakor so Rumunijo imenovali, so mogli delovati, pisati in agitirati, buditi svoj narod in ga navduševati za svobodo. Tam so se pripravljale razne vstaje, v katere so se pošiljali pred rusko-turško vojno vodje in agitatorji preko Donave, kakor so jih pošiljali pred sedanjo vojno preko Rodop in Pirin-planine.

V rusko-turški vojni so se bili rumunski sinovi ramo ob rami z ruskimi vojaki in bulgarskimi četniki za svobodo Bulgarije proti Turkom.

Zakaj omenjam vse to?

Samo s tem namenom, da dokažem, kako blizu si stojita oba naroda že mnogo stoletij po veri, po kulturi in interesih. A narodov, ki imajo takšno zgodovinsko vzajemnost, ne bodo mogle tuje

LISTEK.

Albanija in Albanci.

I.

O Albancih govori in piše danes malodane cela Evropa. Še nedavno med kulturnim svetom (tudi nemškimi!) razvpiti kot »najtemnejši kot Evrope«, »pristni srednjeveški roparji«, po zgodovinarju Hellwaldu: kulturno stoječi na isti stopnji, kot divji Kurdi v Mali Aziji, so postali ti ljudje čez noč mnogouvaževani »faktor« v civilizovani Evropi. Zlasti jadranski vele-sili se kaj vneto zavzemati za naklonjenost tega novega »faktorja«. Najmanj, kar moreta in hočeta Albancem dati, je integriteta in neodvisnost, samo da bi jih obvarovali pred Srbijo in Črnogoro. Zares, mi Jugoslavi Albance lahko zavidamo.

Albanija ni oficielno ime v turški upravi, niti enoten državnopravni organizem, marveč le geografski in etnografski pojem za vilajete Skader, Janina in za zapadno od Ohridskega jezera ležeče dele bitoljskega vilajeta, kjer stanuje glavna masa Albancev, broječa nad 750.000 ljudi. Na tem od Črnogore do Grške segajočem ozemlju,

biva tudi do 450.000 Slovanov, Grkov in Vlahov (Rumunov), Turki, Cigani in Španjoli tvorijo le nekaj desetstisočev. Slovanski to je srbski živelj v Albaniji je posebno mnogoštevilni v severnem delu skaderskega vilajeta, v teritoriju od reke Drima do črnogorske meje, kjer jih računajo do 80.000. Zato si Srbija oziroma Črnagora lastita ves desni breg Drima tudi kot historično svojo posest, opirajoč se na naravno mejo, ki jo tvori ta reka. To je priznala tudi »N. Fr. Presse«, 23. februarja l. 1903. Na drugi strani pa je južna Albanija, to je južna polovica Janinskega, ali Epir pod vplivom Grkov, tako da sega prava Albanija od Drima nekako do otoka Krfa. (Prim.: Dr. Niko Zupanič: »Macedonija« v Zborniku »Slov. Matice 1904.) Albanci pa stanujejo tudi izven svojega jezikovnega ozemlja, namreč v Stari Srbiji in v Makedoniji, koder jih je danes skoro že 500.000 in segajo preko celega Kosovega Polja notri v srbsko kraljevino. Toda ti niso tod domačini, marveč priseljenci, večji-del potomci onih rodov, ki so v zadnjem stoletju moreč in ropajoč vdrlj v te kraje, pregnali prejšnje posestnike Srbe ter se tako polastili zemlje in imetja. Razume se, da so ti rodovi po veliki večini (nad 90%) sami mohamedanski. Razen teh je precej Albancev

v Južni Italiji. Drugi so raztreseni po Balkanu.

Jezikovno in plemensko je smatrati Albance (Skipetare, Arnaute, Arbanase) za potomce dveh starih ilirskih rodov, oziroma jezikovnih skupin. Severni, gorski rodovi ali Gegi se od južnih Toskov zelo razlikujejo, bodisi jezikovno, pa tudi antropološko. Dočim so Gegi ohranili čisto albansko kri in značaj, se Toski niso mogli odtegniti tujim elementom in vplivom, zlasti grškemu in slovanskemu, vsled česar so kulturno nekoliko na boljšem kot Gegi. Narodni plemenski značaj severnih Albancev je izrazito agresiven. Ze pod Aleksandrom Velikim je zaslovela njihova hrabrost in ta sloves jih je spremljal tudi poznejše čase. Kljub temu niti v starem niti v srednjem veku niso tvorili skupne države, pogrešajoč širšega kulturnega obzorja: enotne narodne ideje, ki je eminentno državotvorni moment. Za Albanca eksistira samo njegovo pleme, njegov rod. Zato se plemena pogostokrat niti pod vtisom zunanjih nevarnosti niso mogla združiti. Ta negativna poteza njihovega »narodnega čustvovanja« se še tudi danes kaže. Po rimskem bizantinskem in bulgarskem gospostvu, ki je v X. in XI. veku segalo preko Makedonije tja gori do Drača, so Albanci koncem XII. sto-

letja prišli pod vrhovno oblast srbskih carjev. Značilno je, da je ravno v srbski dobi Albanija dosegla najvišjo stopnjo kulture, kar priznavajo tudi nemški kulturni zgodovinarji. O Skadru, ki so mu gospodovali vojvodi kot srbski vazali, se izrecno poroča, da je bila ta doba zanj najslajnejša, saj je bil poleg gospodarskega središča severne Albanije tudi ognjišče srbske kulture, ki se je razširjala tja doli do Epira. Če še pomislimo, da se je že v XV. stoletju ustanovila za severno Albanijo srbska tiskarna, torej v času, ko smo se komaj v srednji Evropi do-dobra seznanili s to Gutenbergovo iznajdbo, je jasno, kako velikega pomena da je bila kulturna misija Srbstva v Albaniji, ki bi se tudi završila z uspehom, da niso Turki vsega potep-tali v prah ter za poltisočletje zavrli vsak napredek. Kmalu po katastrofi na Kosovu (1389) je padla tudi Alba-nija. Junaškemu Juriju Kastriotiču, imenovanemu Skanderbeg, se je sicer posrečilo vsaj deloma združiti alban-ske rodove ter je z njimi nekaj deset-letij, občudovan od cele Evrope, hrab-ro branil svojo domovino pred silnimi navali Osmanstva. Toda kmalu po nje-govi smrti je tudi Albanija za vselej legla v grob (1479, to je 20 let po popol-nem propadu Srbije.)

intrige in tuji vplivi razdeliti na dva protiva tabora.

Zakaj bi se bala Rumunija velike in močne Bulgarije in narobe? Vsekdar je boljši premožen sosed, kakor pa siromašen.

Priznati se mora, da je vrgla evropska diplomacija med Rumunijo in Bulgarijo »jabolko prepira« — Dobrudžo, ravno tako kakor hoče sedaj storiti z Albanijo. Bulgarija ima stare aspiracije na Dobrudžo še od onih časov, ko so Bulgari pod Asparuhom osnovali prvo veliko bulgarsko državo. Tam je takorekoč tekla »ibelka njihovi državi«.

A o tem sedaj ni več prepira. Stara rana se je zacelila; čemu bi jo obnavljali? Nasprotno, Bulgari so vsikdar svetovali svojim rojakom v Rumuniji, naj bodo vedno dobri državljani rumunski.

A danes se postavlja na dnevni red kar naenkrat vprašanje o novi bulgarsko-rumunski meji blizu Dobrudže. To je delo intrigantov, ki se skrivajo za kulisami. Pravi rumunski rodoljubi tega sigurno ne žele, ker bi bil tak prepir škodljiv za oba naroda.

O Rumuniji se govori, da zahteva kompenzacijo za to, ker je ostala nevtalna v tej vojni. To je neka posebna politična morala. Kaj pa, ko bi Bulgari v slučaju kake vojske za svojo »nevtalnost« zahtevali od Rumunije celo Dobrudžo do ustja Donave?

To so torej nevarni principi!

Bulgarski narodni pregovor se glasi: Dobri sosed naj ne postanejo sovražniki; ako pa postanejo, jim bodo hiše — porotine.

„Naša Moč“.

VIII. letnik našega delavskega lista »Naša Moč«, kojeja 1. številka je včeraj izšla, nas je, skoraj bi rekli, presenetil.

Listu se pozna, da se je na vse strani izpopolnil in da so se pritegnile k njemu najboljše moči, s katerimi razpolagamo. List je bil v naših razmerah vedno zadosti dober, toda zdaj kaže posebno lepo lice, kar je gotovo v zvezi z napredkom naše kršćanske delavske organizacije v zadnji dobi.

List ima zdaj čisto stalne rubrike: Kratek aktualen članek (Vojska in delavci), Jugoslovanska strokovna zveza, kjer dr. J. Adlešić strokovnjsko pojasnjuje pravno varstvo, ki ga ta organizacija nuja, potem beremo zanimiv članek o socialni demokraciji in armadi, nato pride oddelek Železničar, poln perečih železničarskih vprašanj, nato Pravnik, kjer iz peresa juristov beremo važne razsodbe obrtnega sodišča, tičeče se razmerja med delavcem in delodajalcem, nato sledi oddelek za tobačno delavstvo in končno dopisi iz delavskih krajev. Nekaj zelo potrebnega, kar je treba posebno poudariti, pa je, kar vidimo pod črto na 3. in 4. strani, namreč postav, ki se tičejo delavstva, in sicer je v tej številki dr. Mirko Božić začel z objavljenjem zakonitih določil o nočnem delu mladostnih pomožnih delavcev in ženskih oseb. To bodo lahko bralci iz lista izrezali, zgenili, in si tako napravili zbirko najvažnejših delavskih postav.

Iz vsebine te številke se takoj vidi, da ima vse v roki najboljši poznavalec delavskega vprašanja med nami. List napravlja vtis stroge stvarnosti, temeljitosti in skrbnega urejanja tudi v podrobnem.

II.

Da sta turška tiranija in sploh destruktivni značaj turštva pogubonosno vplivala na desorganizirano javno življenje albanskih rodov je izven dvoma: Že prej razcepljeno življenje se je odslej še bolj delilo. Dočim se je namreč v mestih in njihovih okolicah naselila turška vlada, so se prebivalci goratih krajev, posebno pa katoliški rodovi na severu, tesno zaprli pred vnanjim svetom ter stoletja kljubovali turški oblasti. Živeči dejansko sami zase, so vso dobo ohranili svojo vero, svoje patrijarhalno življenje; šege in pravo. Res je pa tudi marsikatera poteza že itak divjega značaja teh rodov vsled neprestanih bojev s Turki postala še nasilnejša, kakor je brezdomno tudi turška krvoločnost in roparjelost vplivala na pomohamedanljene južne dele dežele. Ni čudno, da je torej Albanija, živeča pod različnimi verskimi, kulturnimi, narodnimi, političnimi in krajevnimi vplivi postala cel kaos nasprotujočih si idej in stremiljen.

Pomudimo se za hip pri javnem življenju katoliških malisorskih rodov. Organizacijo »naroda«, v kolikor ne spada pod turško mestno upravo tvorijo plemena (rodovi), to je kompleks družin, ki izhajajo iz skupnega pradedca. Če stanujejo vse te družine skupno na istem teritoriju (v isti vasi), tedaj tvorijo tudi političnoteritorialno enoto, imenovano barjak. Ako pa živi rod ali pleme raztreseno v več krajih, razpade tudi politično v več samostojnih

Lista ne priporočamo zgolj delavstvu, da se ob njem izobrazi, marveč tudi vsej naši inteligenci.

List izhaja v veliko večji obliki kot zdaj, in sicer v obliki »Slovenca«, vsebina je zato jako bogata. Naročnina pa je stara, 4 K celoletno, kar pač vsak zmore.

Zmagovalci in premaganci ob začetku nove dobe v zgodovini.

Luigi Barzini poroča iz Čataldže:

Svečana ura odmora, polna neizražene čustva pričakovanja obeh utaborjenih vojsk na tem mogočnem pozorišču utrdb. Zgodovinski dogodek, bolj važen nego bitka, kateri korda, da je velikanška tragedija narodov morda pri koncu.

V mali vasi, ki stoji na nevtralnem zoni ob bregu močvirja pri Čekmedži, so se sestali danes prvič bulgarski in turški pooblaščenca, da prično s pogajanj, katera začrtajo novo zgodovino petim narodom.

Bulgarski pooblaščenca, Danev, predsednik sobranja, general Savov, generalisim bulgarske vojske, general Fičev, šef generalnega štaba in Čapračikov, carjev tajnik so se pripeljali s posebnim vlakom do zadnje nanovo odprte postaje, ne daleč od tu. Sinoči so dospeli v siromašno vas, kjer je nastanjen glavni štab generala Kutinčeva.

Sestanek se je vršil v vasi Plaja, na zapadnem bregu obširnega močvirja pri Čekmedži. Določeno je bilo, da se sestane ob 1. uri popoldne. Ko se je približevala ura, so bili pogledi vseh obrnjeni proti cesti pri Čekmedži, po kateri so imeli priti Turki. A cesta, ki izginja med močvirjem in morjem, je bila prazna. Za ta svečani sestanek se ni moglo izbrati bolj melanholičnega, bolj resnega kraja, nego je ta, med skalnatimi, golimi, temnimi gorami, ki stoji nad vasio in med onimi vodami, nad katerimi se dvigajo gole, strašne višave, katere venčajo sovražnikovi forti.

Bulgarska kavalerijska patrulja je čakala na mostu, ki veže močvirje z morjem, in ta gruča mož in konj je bila edino živeče bitje v samotnem, zapuščenem, tužnem kraju, po katerem je divjal močan, leden vihar.

Ob 1. uri 15 minut se je prikazala na daljnem bregu majhna četa jahalcev in kmalu za tem je dospela na cesto nad Čekmedžo in se približala mostu. Bela zastava je vihrala pred počasnim jahajočim krdecom. To so bili turški pooblaščenca v spremstvu polovice eskadrona sulicarjev. Eden vojakov je držal sulico, ki je služila za drog beli zastavi. Na mostu so se prvič srečali bulgarski in turški vojak, ne da bi se spopadli.

Sestanek.

Ustavijo se. Rog zadoni. Večji del turškega spremstva je ostal na mostu in le malo se jih je približevalo vasi. Spredaj je jahala bulgarska patrulja, kateri je sledil njen častnik; zraven turških pooblaščencev je jezdila gruča turških častnikov in za njimi turška patrulja, pri kateri se je svetila edina sulica, s katere so sneli belo zastavo.

Bulgarski zastopniki so pričakovali turške v neki hiši vasi Plaja; bilo je najboljšo, močno, obširno leseno poslopje. Zunanaj na travi so stali bulgarski konjeniki, zraščeni s sedlom, mirni kakor kipi v občudovanja vrednem redu.

Grobna tišina; niti enega glasu, izvemši divjanja burje. Prebivalci, ki niso pobeželi, so se zaprli prestrašeni v svoje

koče. Po zapuščeni cesti se je slišal jak podkev.

Ko so se približali turški pooblaščenca, je zatrobil rog: »Pozor!« Bulgarski konjeniki so potegnili sablje in zavzeli pozicijo pozdrava: zvenketanje, šviganje ojstrin in zopet kakor kipi. Turški oficirji so vzdignili roke in se dotaknili »kalpaka«. Na vseh obrazih je bilo čitati prikrito ganjenje; duša vsakega je občutila, da se končava žalostna igra usode.

Turški delegati.

V gruču pooblaščencev je vzbujal pozornost Nazim paša, vojni minister, generalisim turške vojske, o katerem se je dolgo časa pomotoma mislilo, da poveljuje oblegani vojski v Odrinu. Gibčne, mogočne postave je. Jezdil je na krasnem arabskem konju, ki je nemirno pregibal svojo malo glavo.

Nazim izgleda postaran; na njegovem obrazu, ki si ga ni obril že nekaj tednov, rase ščetinasta in bela, razmršena brada. Nosil je uniformo »kaki«, na glavi »kalpak« iz kostanjastega astrahana. Na prsih mnogo odlikovanj; a izraz mu je bil resen, mučen, poln dostojanstva. Ob njegovi desni strani je bil Rešid paša, minister trgovine, bivši poslanik na Dunaju, ki je imel tudi važno vlogo ob zadnjih laško-turških pogajanjih. Na obrazu mu je bila čitati velika utrujenost; najbrže ga je jahanje utrudilo. Še dva druga višja častnika, katerih imeni pa mi nista znani, sta sestavljala misijo. Turški sulicarji so bili dobro oskrbljeni. Nosili so sive turbane, narejene iz enake snovi, kakor njih suknje. Spadali so k najboljšim regimentom straže, a njih mali konji so zelo slabo izgledali.

V tem, ko Turki izsedlavajo, prihajajo bulgarski pooblaščenca na prag, da jih sprejmejo. Danev in Rešid se prva približata in si stisneta roki. Po medsebojnem pozdravu grejo vsi pooblaščenca po temnih, lesenih stopnicah v nadstropje, kjer ste dve sobi, ločeni po hodniku, pripravljeni za sprejem. V eno vstopijo pooblaščenca, v drugo častniki njih spremstva. Hiša je bila obkoljena od straž, ki so imele strogi ukaz, da se ne sme nihče približati.

Pogovor.

Pogovor je trajal tričetrt ure. Ob 2. uri 30 minut so odšli turški jezdec v onem redu, v katerem so prišli in potem, ko so zopet bili pozdravljeni z vojaškimi častmi, so se oddaljili na cesti Čekmedže proti temni črti turških pozicij v še večjem viharju.

Ne vemo, kaj so govorili pooblaščenca, a mislimo si lahko, kaj se je godilo v njih dušah. Tudi ura zmagoslavja ima svojo grenko stran, in Savov in Fičev sta gotovo občutila, kaka bolečina, kaka žrtva samozavesti je morala vladati v turškem generalisimu, ko se je predstavil sovražniku z belo zastavo in priznal, da je premagan. Savov in Fičev sta umela in tudi čutila, kake muke je prikrival Nazim paša pod svojim mrzlim dostojanstvom.

Gotovo je, da pogajanja ne bodo dolgo trajala in da kmalu izvemjo, če pride do skorajšnjega miru ali pa da se zopet prične z najhujšo vojno. Med zahtevami zmagovalca in upanjem premaganega je vedno velik prepad.

Mohorjani — vsi se spomnite „Slovenske Siraže“!

kot samopomoč, po reku kri za kri. Izključena pa tudi ni mirna poravnava na podlagi denarne kazni in odškodnine.

Od pamtiveka do zob oboroženi Albanec je sam svoj sodnik, ki mu je maščevanje — krvna osveta — vrhovna zapoved življenja. V nobeni deželi na svetu se ista ne izvaja s tako grozno doslednostjo kot v Albaniji. Vse prizadevanje katol. cerkve v tem oziru je brez moči. Samo gostoljubje zapoveduje Albancu, da začasno ustavi preganjanje svojega krvnega sovražnika — gosta, to je, kadar se njegov sovražnik nahaja v kaki tuji hiši kot gost, ozir. če pod varstvom kake tretje osebe potuje. Albanec je dolžan svojem rodu in krvi, da maščeje vsak umor, uboj, rop itd. s smrtno hudodelstvo. Dočim se da n. pr. umor staršev in sorodnikov poravnati z gotovo odškodnino (okoli 700 kron), je umor prijatelja ali gosta nespravljivo hudodelstvo, ki se ga mora plačati z glavo. Tudi ves rod mora paziti, da nihče v njegovem ozemlju ne uide zaslužni krogli. Še danes se dogaja, da vsled nepremišljene dejanja enega človeka cele rodbine izginejo z zemlje. Rodbinski prepri izzovejo večkrat krvave poboje celih rodov ali plemen. Popolno maščevanje zahteva, da se sovražniku uniči tudi hiša, polje in odvame živina. Tudi cel rodovi se smrtno sovražijo ter naravnost v tej tradiciji vzgajajo. Če je n. pr. iz gospodarskih ozirov potrebno, da dva rodova med seboj občujeta, tedaj se

Zrnca s srbskega bojišča.

(Zbirna poročevalec.)

Naprej, da ne zamudimo boja!

Krog Prilepa se bje ljut boj. Naše čete naskakujejo z bajonetom, žrtve so strašne. Izda se povelje, da se v bojno črto razvijejo tudi rezervne čete. Kakor bi trenil, so čete pripravljene, in ko se začuje povelje »Napred! Trčecim korakom!« se čete zaženó naprej kakor sokoli, da pomagajo bratom, ki se že bjejo. Lete, da jim pohaja sapa, pri tem pa drug drugega vzpodbujajo:

»Brže, brže, bratje, da ne bomo osramočeni. Naprej, le brž naprej, drugače se boj zvrši brez nas!«

Kakor strela so prileteli v bojno verigo in otvorili ogenj na sovražnika.

Poržrtvovalni bogoslovci.

Vsak Srb, pa naj živi kjerkoli, hoče danes položiti svoj dar domovini, če je še tako reven. Tudi gójenci srbskega semejšča v Karlovcih na Hrvaškem niso hoteli zaostati. Toda ti bogoslovci so največje sirote, vzdržuje jih seminar na lastne stroške. Kaj storiti? Domislili so se: Tri tedne ne bodo jedli mesa, in kar uprava s tem prihrani, bodo poslali srbskemu Rdečemu križu. Rečeno — storjeno. Ko so pretekli trije tedni, so bogoslovci pristrali 1280 K in jih takoj poslali Rdečemu križu.

»Popče.«

V XVIII. pešpolku imajo vojaka, ki mu vsi pravijo »Popče« (duhovnik), ker se neprestano križa. V strašnem boju na Kumanovu je bil XVIII. polk v najhujšem ognju — a Popče se tudi tu neprestano križa.

Ko je bilo Kumanovo zavzeto, je vojska dobila povelje za odmor, ki ji je bil silno potreben, saj so bili vojaki tri dni in tri noči v neprestanem ognju. Tedaj tovariši vprašajo Popčeta:

»Čuješ, človeče! Če si se križal v kosarni, naj ti že bo, saj si imel čas; toda da se križaš tudi v najhujšem ognju — križaš in streljaš, to je pa le od sile.«

»Saj nisi dobro videl. Najprej sem ustrelil in šele potem sem se prekrižal,« odgovori Popče.

»To je vendar vseeno!«

»E, ni ne vseeno. Ko sprožim in vidim, da sem ga pogo dil — se prekrižam. Saj je tudi on človek, dušo ima! Prekrižam se torej zanj, veš, da bi mu bil Bog milostljiv.«

Da je le Kosovo maščevano.

Priprost srbski kmet iz Banata na Ogrskem je prišel v Belgrad, stopil v urad Rdečega križa in položil na mizo šest tisočakov, rekoč:

»Tukajle nate moj izkupiček za prodano žito; naj bo v pomoč ranjencem!«

Vprašajo ga po imenu, toda kmet zamahne z roko:

»Pustite tol! Da je le Kosovo maščevano!«

Pozdravi in odide.

Sledili so mu, in v hotelu, kjer se je ustavil, zvedeli za njegovo ime. Toda ni dovolil, da se mu ime objavi. Zgodovina ga bo našla v »Zlati knjigi kraljevine Srbije«.

Ni še storil dovolj za domovino.

Bivši srbski minister Jovan Žujović je takoj izpočetka prispeval za Rdeči križ, za revne družine vojnih obvezancev itd.; na lastne stroške je preskrbel z vsem potrebnim več revnih kmetov, ko so šli v vojno,

mora na podlagi obojestranske pogodbe določiti neka nevtralna zona, koder se nemoteno lahko shajajo. Toda na kakem drugem kraju ali pa posebno po solnčnem zatonu se ravno isti ljudje streljajo kot psi ter si ražejo vratove. Ni čudno, da ponekod velika večina moških umrje nasilne smrti, nešteto družin pa mora za vselej zapustiti svoje domove, boječ se osvete. Da vsled te zbesnelosti propada poljedelstvo in živinoreja, je umljivo, saj si marsikatera družina ne upa niti čez prag.

K ilustraciji »krščanske zavesti« katoliških Arnavtov se to-le pojme, ki jih imajo ti ljudje o tuji lastnini in o krščanskem zakonu. Ropanje konj in živine ni sramoten posel, marveč neko viteztvo, ki mu tudi turška vlada ne sme ničesar. Tudi poligamija (mnogozenstvo) je pri Malisorih zelo pogostna prikazen, da, v nekaterih slučajih jo običaji celo tirjajo. Dočim pa je njihova morala do deklic zelo stroga, glede zakonske zvestobe nikakor niso natančni. (Siebertz). Kaki divjaki morajo biti šele muslimanski rodovi, ki so ravno vsled svojih grozovitosti napram ubogi rajl zapletli Turčiji v marsikatero neljubo vojno, ker si ni upala, da jih ukroti.

Da v tem »najtemnejšem kotu Evrope«, do skrajnosti razrovanem vsled krajevnih, plemenskih in jezikovnih posebnosti tudi verske razlike netljo sovražstvo med rodovi, tega ni treba dokazovati. Katoliškemu severu, ki ga je na vzhodu obrobila mohamedanski ži-

Istotako je odpravil v vojno svojega lastnega brata in pet nečakov. Ko so pa jele prihajati vesti o sijajnih uspehih srbske vojske, si je stari gospod začel očitati, da je k tem uspehom premalo doprinesel. Odšel je na vojno poveljstvo in prosil, da ga sprejmejo v vojsko. Tu so ga pa zavrnili, češ, da je prestar. Uzljen je odšel in jel misliti na to, kako bi se na kak drug način oddolžil svoji domovini. Po očetu je podedoval majhno kmetijo; vse svoje življenje je silno skromno živel in si tako prihranil 12.000 frankov. To svoto je imel naloženo v Upravi fondov.

Vzel je vložno knjižico in jo poslal ministrskemu predsedniku Pašiću s pismom, v katerem pravi, da ga uspehi srbske vojske tako vesele, da pokloni državi za vojne stroške vse svojo gotovino. Pa ne samo to. Ako bo treba, bo državi drage volje odstopil »celo svoje premoženje, premično in nepremično, očetovo dedščino in kar je sam pridobil.«

Spite mirno, Bitolj je naš!

Belgrad je poln Srbov iz Hrvaške in Ogrske, ki prihajajo k ranjencem s polnimi rokami daril. Ko se nato snidejo skupaj v veseli družbi, se prične pogovori o vojnih dogodkih. Med drugimi sedi bogat srbski kmet iz Ogrske in pripoveduje:

»Pri nas sedaj kar pojemo in pijemo. Noč in dan se veselimo, da je povrnjeno Dušanovo carstvo in da je zavzet Markov Prilep. Sedaj nas skrbi samo še Bitolj; pa kako skrbi! Jaz n. pr. tudi v spanju neprestano mislim: Vse je dobro, vzeli smo Prizren, Prilep, Skopje — toda glej, Bitolj, ta Bitolj se še ustavlja. Tako bledem vso noč, žena pa se čudi in me vprašuje: »Kako pa, da ne spijo?« »Saj ne morem,« ji odgovorjam, »ko Bitolj še ni padel.«

Družba ga tolaži, da naj bo le miren, ker bo tudi Bitolj padel. Ko je čez dva dni nato prišlo poročilo, da je Bitolj srbski, so belgrajski prijatelji brzojavili kmetu:

»Spite mirno, Bitolj je naš!«

Državni zbor.

Dunaj, 6. decembra.

Vihar zadnjih dni se je poleg. Vlada se je morala prepričati, da se ne more igrati s parlamentom, kakor mačka z miško. Kar čez noč je vrgla v zbornico že znane vojaške predloge, ki so učinkovale kakor dinamitna bomba na parlament in javnost, kakor da bi sovražnik že stal na meji. In vendar so le prazni strahovi, ki plašijo politične otroke in loterijske ženske. Že ob času aneksije sta avstrijska in ogrska vlada pripravili načrte teh zakonov. Ko pa so se države sprijaznile z aneksijo in je prešla nevarnost vojske, so načrti zakonov počivali v prahu. Balkanska kriza pa se je pričela že v juliju, in vendar se vladi ni zdelo potrebno, da izvele na dan te zakone, ki bi jih mogel parlament mirno in stvarno rešiti s primernimi izpremami. Najbolj pa je razburila parlamentarne kroge, ker je vladno časopisje razobesilo Damoklejev meč v podobi § 14. Krota, požri ali pa pogini! Proti tej moralni presoji so se v prvi vrsti uprli vsi člani brambnega in justičnega odseka. In vsled tega odpora je bil prisiljen ministrski predsednik grof Stürgkh, da se je večerj začel pogajati s strankami. Vlada je precej odnehala. Prvič bode v zakonu jasno določeno, da more vlada od prebivalstva zahtevati služnosti in dajate le v slučaju mobilizacije in vojske, ne pa v mirnem času. Dalje bode v zakonu jasno do-

loženo, da civilne osebe ne dobe orožja in se ne smejo uporabljati v črti ognja, to je, v obližju sovražnika. V sili se bodo porabili najprvo prostovoljni delavci in potem šele drugi moški civilisti, in sicer najprvo mlajši in pa taki, ki morejo opravljati dotična dela v domači občini ali pa v bližnji sosesčini. Dalje bode izvršljena naredba določevala, da bodo v komisijah zastopani tudi okrajni zastopi ter deželni odbori in da plemena živina uživa posebno varstvo. Vlada je pripravljena tekom razprave ublažiti še nekatere druge določbe. Sicer pa sem že naglašal v prejšnjih poročilih, da imamo že dva podobna zakona iz leta 1880 in 1908, ki pa sta pomanjkljiva, kakor je pokazala izkušnja. In končno bi v slučaju vojske in sile prebivalstvo gotovo prostovoljno vse potrebno žrtvovalo za dom in očetnjo, četudi bi ne imeli nobenega zakona. Saj smo videli, kako so v Bulgariji, Srbiji in Crngoriji mlado in staro, moški in ženske podpirali svoje brate, može in očete v vojski proti sovražniku. Ti zakoni so potrebni iz previdnosti, ki bi kedaj država z orožjem morala braniti svoje meje. Torej, ne delajte si strahov brez potrebe!

Zbornična seja.

Danes je imela zbornica le kratko sejo, da morejo odseki dobiti več časa. Ker za današnjo sejo ni bil določen dnevni red, je predsednik dr. Sylvester predlagal naslednji dnevni red: 1. Prvo branje službene pragmatike, kakor jo je prenarodila gospodarska zbornica. 2. Drugo branje zakonov glede podpor revnim družinam mobiliziranih rediteljev in glede novincev za leto 1913. Oba ta vojaška zakona je sinoči dovršil brambni odsek.

Na dnevnem redu pa je bila že dolgo časa vladna predloga, s katero bi država ustanovila osrednjo kreditno banko za gospodarske in pridobitne zadruge. Država bi založila 6 milijonov kron in prevzela še desetkratno garancijo. Torej bi imele razne kmetijske in obrtne zadruge na razpolago 60 milijonov državnega kredita. To bi bila izdatna pomoč kmetom, obrtnikom in malim trgovcem posebno sedaj, ko povsod primanjkuje obratnega kapitala. Zato je bilo popolnoma umesten in potreben predlog, ki ga je začetkom seje v imenu hrvaško-slovenskega kluba utemeljil dr. Laginja, naj pride kot prva točka na dnevnem redu ta vladna predloga. Govornik je odločno naglašal, da njegov predlog ni demonstracija. V kratkih minutah je prvo branje končano, predloga se odkaže odseku in zbornica more razpravljati o službeni pragmatiki in vojaških zakonih. Toda vse dobre besede so bile bob ob steno. V zbornici ni stalne in zanesljive večine, dnevni red določajo na hodnikih ljudje, ki imajo močne komolce, predrzna čela, široka usta in prazne luknje na svojih suknjah. Vsak obskurni možicel, ki hoče dobiti patent za svoj novopečeni patriotizem, se obeša ministrom na frake in lovi muhe po zbornici in odsekih. Drugi se zopet boje, da jim parkelj prinese sibo § 14, ki zapira dijete. Tako in nič drugače si ne moremo tolmčiti zbežanosti in brezsmotnosti, s katero je večina odklonila predlog dr. Laginje in si brez potrebe napravila nove ovire.

Dr. Korošec.

V razpravi, ki se je nato pričela o službeni pragmatiki, je dr. Korošec v imenu hrvaško-slovenskega kluba opravičeno ožigal razne demagoške in kimavce, rekoč:

Visoki zbornici je znano, da se hrvaško-slovenski klub ni ustavljal zboljšanju uradniških plač. Zahtevali pa smo dvojce: Prvič, da se izvrši reforma državne uprave in primerno skrajša število uradnikov, drugič, da se obenem s službeno pragmatiko reši tudi finančni načrt, po katerem bode šele mogoče zvišati plače. Sestavljena je sicer komisija za reformo uprave, ki pa je doslej storila samo to, da se je število uradnikov še pomnožilo in pa izdatki. Moramo še doživimo, da se ta komisija razraste v novo ministrstvo. (Veselo.) Glasovali smo za boljše plače, četudi ne v isti meri, kakor nekatere stranke, ki uganjajo demagogijo, kar smo že večkrat naglašali. Danes pa ste nam pokvarili vse veselje, katero smo hoteli napraviti uradnikom in kmečkemu prebivalstvu. Želeli smo in prosili stranke več dni, da bi po kratkem branju vladna predloga glede osrednje zadržne banke bila odkazana odseku. Ravno sedaj je ta kreditna banka nujno potrebna, ker je v vseh deželah veliko pomanjkanje denarja in kmet, obrtnik in trgovec potrebujejo kredita. (Pritrjevanje.) Ta kredit pa bi omogočili in zvišali, ko bi hitro rešili vladno predlogo, s katero bi se ustanovila osrednja zadržna banka. Toda proti našemu utemeljenemu predlogu so glavoale vse stranke. V trenutku, ko hočete glasovati za zvišanje uradniških plač, glasujete za lakoto kmetov, obrtnikov in trgovcev. (Pritrjevanje.) Čudim se posebno Poljakom in Rusinom, ki so glasovali proti našemu predlogu, ker ravno v tem času vse prebivalstvo v Galiciji trpi pomanjkanje kredita; vi hočete torej, da vaši kmetje, obrtniki in trgovci stradajo in propadajo. (Pritrjevanje.) Ne pritožujte se o slabih časih in razmerah v Galiciji! Danes ste pokazali, da so vaše pritožbe le fraze, ker svojemu narodu odklanjate pomoč.

Gospodarska zbornica je izpremenila nekatere določbe v službeni pragmatiki, kakor smo že mi predlagali takoj v tej zbornici. S tem je olajšano naše stališče. In sedaj bodo tudi demagogi padli na kolena in vse sprejeli, kar jim ponuja gospodarska zbornica. S tem pa bode tudi dokazali, da še niste sezuli kvedrov stare fevdalne dobe in da še vedno krivite hrbte pred bičem grajskih valpetov. To smo vam hoteli povedati odkrito v obraz in samo zato smo zahtevali prvo branje službene pragmatike. Nismo hoteli zavleči ali onemogočiti službene pragmatike, kakor to razglajajo demagogi med uradniške kroge. Odkriti smo hoteli le vašo hinavščino, ki več obljube, nego more dati. V odseku hočemo še označiti svoje stališče nasproti nekaterim določbam, ki se tičejo uradniških poslancev in podobnih stvari. Upati pa hočemo, da se zbornica spomni tudi drugih stanov, ki si s trudom in skrbjo služijo vsakdanji kruh. Kakor vestnim uradnikom privoščimo poštene plače, tako zahtevamo tudi za delavce na polju in delavnicah državno pomoč. (Živahno pritrdjevanje.)

Načrt službene pragmatike je bil odkazan odseku, zbornica je pričela razpravo o podporah za družine mobiliziranih rediteljev. V tork govornika še glavna govornika.

Brambni odsek.

Sinoči v pozni uri je brambni odsek rešil predlogo glede vojaških novincev za l. 1913. Razprava je bila jako živahna, deloma burna, ker so nemški radikali porabili tudi priliko, da sumničijo slovanske narode in poslance in se izigravajo kot edina zaslomba dinastije in monarhije. Med drugimi je zavračal te politične stremuhe tudi dr. Žitnik, ki je izvajal:

Ni bil moj namen govoriti v tej razpravi. Brambni zakon z dne 5. julija 1912 določa za dvanaest let vojaške novice za stalno armado in deželno brambo. Glasovali smo za brambni zakon in glasujemo tudi za določeno število novincev. Državi damo, kar potrebuje, celo pa v tako resnem času. Toda dva predgovornika (nemška nacionalca Seidl in Hummer) sta brez potrebe na tak način tukaj napadla nas Jugoslovane, da moramo z vso odločnostjo zavračati take insinacije, ki žalijo naša najsvetejša čustva. Očitala sta nam srbofilstvo v tonu in izrazih, ki podtikajo skoro veleizdajstvo, neobjalnost in zaroto proti državi. Iz tega se razvidi, kako časopisje potvarja in ostruplja javno mnenje in s tem posredno hujska na vojsko. In v tem oziru tekmuje krščansko-socialno časopisje z nemškoralikalnim, ki močno odmeva tudi v taboru nemških poslancev.

Kaj smo storili Jugoslovani v monarhiji sedaj v času — upajmo — zadnje križarske vojske proti turškemu barbarstvu? Dali smo duša svojim odkritim čustvom simpatije in veselja, da so krščanski narodi na Balkanu dosegli to, česar niso dosegli diplomatije evropskih veledržav. Vsa kulturna Evropa je občudovala in s simpatijami spremljala ta boj za krst častni in svobodno zlato. In da so te simpatije ravno med Jugoslovani v habsburški monarhiji vzkipele do navdušenja, to je naravno, ker govorila sta srce in kri. Z enakimi simpatijami so avstrijski Nemci pozdravljali nemške zmage nad Francozi, dasi nemška armada tedaj ni raje deševala iz sužnjosti. Turki so bili nad 550 let tujci v Evropi, roparji na Balkanu. Izlam je po svoji naravi nesposoben za vsako kulturo. V političnem oziru sta vladala v Turčiji le pest in meč, anarhija soldateske in despotija sultanov. Ideal zapadne Evrope pa je bil skozi stoletja, da zapodi Turka iz Evrope in na onečasteni cerkvi sv. Zofije zopet zasadi križ, znamenje odrešenja, svobode in krščanske kulture. Le tako moremo razumeti stoletne vojske nemških cesarjev iz habsburške vladarske hiše proti turški sili in nevarnosti. Različni narodi so se zbrali pod žezlom habsburške hiše, da se ubranijo krvočelnega dušmanina. Že po zemljepisni legi sta bila dinastija in narodi prisiljeni, da so se združili v obrambi za svoj obstanek in krščansko kulturo. Zato pa imajo vsi narodi, ki so danes združeni pod habsburškim orlom, vsaj enake zasluge za postanek in obstanek te monarhije; mi Jugoslovani pa se smemo s ponosom sklicevati na nepristransko zgodovino, da smo bili in smo sprednja straža v tem svetem boju proti polumesecu. To je bila zgodovinska misija, vzvišeni, plemeniti namen habsburške hiše in njenih narodov. Obžalovali smo in obžalujemo, da je ta ideja bila položena v raven s cesarjem Jožefom II.

Od početka 19. stoletja do sedaj se je evropska diplomacija krčevito držala načela, da je Turčija potrebna za ravnotežje na Balkanu in kot odbijač med raznimi konkurenti za Bospor in Dardanele. Zavist evropskih držav je reševala Turčijo proti narodom, ki so stoletja zdihovali pod turškim kopitom. Iskali so obupani sužnji sodnika in tolažnika, pa ga niso našli. Sami so se našli, podali so roke, da si priboré, kar jim gre po božji in človeški pravici. Evropa je molčala, dokler je upala, da Turčija potlači nasprotnike v prah. Ko pa je začela sultanu teči voda v grlo, bili so presenečeni diplomatije in simpatije osobito nemških krogov so se topile, kakor led na razbeljenem stediščniku. In v isti meri so se širila sumničnja patriotov, ki hočejo to

velj segajoč tja čez Prizren, Djakovico, Peč do Gusinje, stoji nasproti srednji in južni del dežele z zelo močno mešanim pravoslavnim in mohamedanskim prebivalstvom. To zadnje se razteza tudi po velikem delu Makedonije. Toda srdečije kot do muslimanov ste obe krščanski konfesiji druga do druge, pri čemer so merodajni tudi politični momenti. Dočim namreč katoliki (Mališori) simpatizujejo z Avstrijo in z Italijo (razen prekoderinskih Mališorov, ki stoje danes popolnoma na strani Črne gore), nagibajo pravoslavni Albani k Srbiji, Bolgariji in Grški, kar bo tudi v bodoče vzrok političnim bojem v deželi. Na kateri strani da stoji mohamedanski rodovi, so jasno dokazali sedanji vojni dogodki.

III.

Zato je zelo zanimivo vprašanje, katera bo tista sila, katera bo držala albansko ljudsko, versko in politično zmes pod enim modernim evropskim klobukom? Narodna ideja? Albanec pozna samo svoje plemo; vse, kar ni združeno v njegovem barjaku, je njegov sovražnik, celo smrtni sovražnik, proti kateremu ima noč in dan pripravljeno puško, revolver in jatagan. Ali morda skupna tradicija? Dobro pravi Nemec Siebertz, da razen neznatne lokalne tradicije ti rodovi ne poznajo nobene druge. Zato jim manjka duševnega življenja. Neverjetno in narav-

nost sramotno je, da je Albanija pozabila celo svojega največjega sina Skanderbega, ki jo je proslavil pred celim krščanskim svetom. Nobene junaške pesmi o njem! Kak velikanski razloček v tem oziru od Srbov, ki svojo starodavno slavo, svoje junake in usodo opevajo v milijonih stihih! Kaj pravi na to dr. Bugatto, ki se je na Dunaju povsod do nezasišane trditve, da so Albanci na višji kulturni stopnji kot ostali balkanski narodi? Ljudska poezija v Albaniji — umetnih pesmi ni skoro nikakih — obsega nekaj žalnih pesmi, vraže in pravljice. »Literaturo« tvorijo neznatni književni poizkusi maloštevilnih omikancev, ki se pa poslužujejo nič manj kot pet abeced in ravnotoliko književnih dialektov ter nekaj časnikov, ki izhajajo večinoma v inozemstvu (Bruselj, Bukarešt, Sofija). Šolstvo, kolikor ga je po večjih mestih, vzdržujeta Avstrija in Italija. Toda ti zavodi služijo le tujim koristim, predvsem politični propagandi italijanstva; do olikanja albanskih narečij jim pa ni. Ni treba govoriti še o drugih pogojih za državno samostojnost Albanije. Albanci sami priznavajo svojo popolno kulturno in politično nezrelost zanje. Zato si najbolj žele kot nekaj »prehodni štadij«, okupacije od strani kake kulturne države, ki bi jim dala potrebne vzgoje.

Sicer pa — bodimo odkriti — nikdo v celi Evropi resno ne misli na trajno

integriteto Albanije, najmanj pa naš ljubi zaveznik, ki smatra sedanjo šahovsko potezo pač samo za potrebno h končnemu uspehu svoje igre onstran Jadrana. To tudi dokazuje oficijozna izjava Rima, ki hoče takšno neodvisnost Albanije, da bi bil pri tem izključen vsak vpliv od strani Avstrije. Mi Avstrijci zahtevamo zopet po zatrdilih naše diplomacije zato neodvisnost te dežele, ker tako pravijo naše koristi. Ali si ne nasprotujeta obe tezi, in sicer diametralno? Toda, ali ne vzbuja to dejstvo neke bojazni za bodočnost tembolj, ker more neugodna rešitev tega problema v resnici ogroziti naš obstoj na morju?

Pogled na karto kaže, da je od vse Albanije pravzaprav le Valona za nas važna, ki naj bi bila nekaj avstrijski Gibraltar. Toda ta ključ nam more zagurati le okupacija.

Zakaj bi se torej v tem oziru ne dala spregovoriti jasna beseda z Italijo, ki ji takisto »integriteta« Albanije ne gre nič kaj od srca. Kdor prav upošteva moralno in gospodarsko ekspanzijo Italije v Albaniji, mora nujno zahtevati, da čim prej opredelimo svoje interese do italijanskih in do onih, ki jih ima Balkanska zveza. Seveda je pa za to potrebno, da stališče do Srbije reviziramo. In to se nam danes še ne zdi nemogoče.

II. Pr dohtari.

»Na, pa še tlela «Dan» ber, de t na u doučas!« reku mi je gespud dohtar, ke sm se enkat pr peč kumot naredu. »Murde ma spet tebe kej not,« je še dustavu gespud dohtar, udperu urata ud čakalnce in u soba je prsturklala ena ženska iz puvita glava.

»No, kua je pa vam?«

»Oh, gespud dohtar, pu cel glau me trga —«

»Prehlajejne; nč družga ket prehlajejne!«

»Prehlajejne že ni, gespud dohtar! Sej sm zmeri na toplem! Jest mislem, de m sam jeza škodje. Kedr se zjezim, pa m stog

resno in nevarno balkansko krizo izrabiti za svoje strankarske namene pod krinko patriotizma. Toda patriotizem ni tržno blago, za katero je mogoče dobiti patent. Pa tudi patentovano blago more biti slabo ali neužitno. Zato se ne potegujemo za tak patent. Mi ga ne potrebujemo, ker Jugoslovani smo in bodemo žrtvovali kri in življenje za očetnjo, kadar je bila ali bo v nevarnosti. Zato pa tudi ponosno in odločno zavračamo vsako sumničanje. Pravi patriotje so tisti, ki hočejo živeti v tej monarhiji kot ravnopravni državljani in žele, da bi naša država omogočila prijateljske razmere z vsemi sosedi, v kolikor to dopuščajo njene življenjske koristi. Tovariš Hummer in njegovi somišljeniki hočejo imeti odprta vrata do Adrije. Kdo pa vam zapira ta vrata? Gradite, če hočete, še deset novih železnic do Trsta. Ali če vi hočete graditi nemški most od Belta do Adrije, potem seveda se bodemo borili z vsemi silami za svoj obstanek. Časi nemške hegemonije so minuli in bliža se doba, da se zruši stari zistem in njegova opora (dualizem). Pod streho habsburške hiše je dovolj prostora za vse narode. Pokopani so privilegiji narodov. To je naš patriotizem, kakor ga je slovesno proglasil pred 64 leti naš vladar.

Rusko pismo.

Volitve v rusko duma, ki šteje 442 poslancev, so končane.

Kljub temu pa, da so volitve končane in so na razpolago uradni podatki o številu poslancev posameznih strank v novi dumi, vendar danes še nihče ne more z gotovostjo reči, kakšne politične barve bo pravzaprav nova duma in kakšen bo njen delovni program.

Vlada v svojih volivnih podatkih deli poslance najprej v dve veliki skupini: v prvo šteje stranke, s katerimi sploh neče imeti ničesar opraviti, v drugo pa stranke, s katerimi je voljna v zakonodajni sodelovati. V prvo skupino spadajo: Soc. demokrati 13 poslancev, trudoviki (neka vrsta zmernejših socialistov) 13 poslancev, kadeti 63, progresisti (stoje nekako sredi med kadeti in oktoobrismi) 33, poljsko kolo 14, mohamedanci 5, skupaj tedaj 141 poslancev. To je »levica« ali opozicija. V drugo skupino spadajo: oktoobrismi 80, narodnjaki 74, desnica 140 (med njimi 42 duhovnikov), brez stranke 7, skupaj 301 poslanec.

V primeri s prejšnjim stanjem strank v dumi se pokaže, da je desnica pridobila 94 mandatov in kadeti 9; nasprotno so pa izgubili: oktoobrismi 52, izven strank stoječi 19, Poljaki in mohamedanci vsak po 4, progresisti 3, zmerni socialisti 2 in soc. demokrati 1 poslanca.

Kakor se pa že sedaj kaže, ti vladni podatki niso povsem zanesljivi. Mnogi kandidati po deželi namreč iz strahu pred preganjanjem od strani gubernatorjev niso hoteli priznati prave barve, sedaj pa, ko so prišli v Peterburg, snemajo svoje krinke. Dozdeva je prispela v Peterburg komaj četrtna poslancev, a že od teh jih je 20, ki jih je vlada štela v desnico in 4, ki jih je štela k narodnjakom, pristopilo k oktoobristom in progresistom. Oktoobrismi imajo torej že nad 100 zastopnikov. Stvar se bo najbrže v tej smeri dalje razvijala. Vrh te-

ga bo duma skoro gotovo razveljavila večje število mandatov, ker so se mnogokod po deželi vršile volitve pod nezastisljanim pritiskom. Desnica je zaradi tega v resnih skrbih. Razum tega se je pod vodstvom poslanca Krupetiskega od desnice odcepila skupina »zmer-nih«, ki šteje že sedaj 30 poslancev in bo prišla najbrž na 40.

Kako nejasen je še položaj, priča med drugim tudi oficijozno glasilo »Rossija«, ki na podlagi vladnih podatkov (141 opozicionalcev in 301 delovni poslanec) izraža nado, da bo imela vlada v novi dumi 30 do 40 glasov večine. Sicer pa oktoobrismi odločno zastopajo mnenje, da se bo v mnogih tehničnih vprašanjih moglo in moralo delovati skupaj s kadeti in progresisti. Tudi med narodnjaki je mnogo takih, ki so bližji oktoobristom nego desnici, s katero jih veže le nasprotje proti tujstvu.

Oktoobrismi bodo tudi v novi dumi jeziček na tehnični kakor so bili v tretji dumi. Razlika je le v tem, da se vračajo bolj nagnjeni k opoziciji, nego so bili prej. Za predsednika dume je izvoljen njihov pristaš Rodsjankov.

Carmen Sylva o balkanskem vprašanju.

Torin. »Stampa« priobčuje intervju svojega dopisnika z rumunsko kraljico Elizabeto, znano pesnikinjo »Carmen Sylva«. Kraljica je dejala: »Jaz sem verovala v triump balkanskih narodov, dočim so vsi drugi okoli mene mislili, da bodo premagani. Najbolj odnekdaj občudujem trezni, potrežljivi, a energični balkanski narod. Kar se tiče Turčije, nisem nikoli verjela v njeno preporoditev po konstituciji. Jaz mislim, da je ustanova njen razpad le pospešila, ker izlam ni združljiv z moderno prosveto. Seveda se moram nad tragično usodo Turčije zamisliti.« Nato je kraljica govorila o svetovni politiki sploh, rekoč: »Besednjak politike je zelo omejen, beseda »ljubezen« se v njem ne nahaja. V politiki žrtvujejo vse, lastnega prijatelja, brata, ženo, lastno vest, le samega sebe ne. Politika je ro-parica.«

Idrijske novice.

i Kako se pišejo zapisniki. Nekdo se v »Narodu« pritožuje, da somišljeniki S. L. S. nismo zadovoljni, ker je dobil povišano plačo tudi »Narodov« dopisnik. Mislimo, da smo v tem oziru brez razlike stranke vsi enih misli, da naj časniki sami plačujejo svoje dopisovalce. Ali naj občina plača, če je par dni po kaki seji v »Narodu« obširno popisana seja, zapisnik sklepov seje pa še dvanajsti dan po seji ni razpložen v občinski pisarni, ker še ni narejen? Pri zadnji seji 23. novembra so naši odbor-niki ugovarjali, da se vsak sejni zapisnik zaključuje: »Zapisnik se prebere in podpiše«, ker se zapisnik šele po seji sestavi in odobri. Uspeh tega ugovora je bil, da še dvanajsti dan po seji ni bilo dobiti v upogled sejnega zapisnika, ker še ni bil sestavljen. Tako leže raz-položeni v občinski pisarni mestne ob-čine idrijske skozi postavno dobo 14 dni zapisniki sejinjnih sklepov! Bodi še pripomnjeno, da je bila ta seja prora-

čunska, pri kateri se je sklenilo večino doklad zvišati od 68 na 97 odstotkov, torej za 29 odstotkov.

i Okrajni cestni odbor idrijski je imel 3. decembra proračunsko sejo. Sklenil je znižati doklade od 22 na 20 odstotkov. Kakor smo zoper visoke doklade, tako pa tudi odkrito povemo, da se čudimo, kako je mogel priti cestni odbor do tega sklepa. Cesto Žiri—Rov-te že gradimo, v načrtu je še nova cesta po Kanomlji in primernejša zveza z Vojskim, Zavrac se bo gotovo želel zve-zati z novo žirovsko cesto, za kar bo tu-di vreden podpore, po novem zakonu pridejo še drugi stroški, pa tudi za do-seďanje ceste se ne bodo znižali izdatki. Zato doklad ni mogoče znižati. Mo-rebiti se je mislilo kaj na to, da bo imel idrijski rudnik višji dobiček v l. 1912. Letos plačuje rudnik doklade od okro-glo 163.730 K. Torej je prispeval na okraj-nih dokladah 37.658 K, ker so 23%. Na cesto pride 22 odstotkov, to je 36.021 K. Vzemimo, da bi imel v letu 1912 idrijski rudnik toliko višji dobiček, tako da bi znašal 178.730 K, bo dobil cestni odbor v tem slučaju 35.746 K, torej manj, ne več, kot doslej. Vrhutega odpadejo do-hodki 2% od vseh drugih davkoplače-valcev, kar znaša tudi lepo vsoto. Zni-žanje je bilo pač prenačljeno, če se na-merava res kaj narediti.

i Bivšega župana Šepetavca hiše so pokupili: hišo, v kateri je bila trgo-vina, vrhniška hranilnica za 40.000 K, hišo ob Idriji poleg erarične elektrarne, ista hranilnica za 5000 K in posestvo na Kovačevem Rovtu, Matej Kobal, za 6000 K.

i Praznik sv. Barbare smo prazno-vali kakor navadno prav slovesno. Ob 10. uri slovesno duhovno opravilo, zve-čer koncert vojakov iz Ljubljane. Igra-li so izborno, občinstvo jim je hvalež-no ploskalo. Na koncert je prišel tudi c. kr. okrajni glavar z gospo. Prejšnji dan so imeli rudarski pazniki sv. Bar-bare večer. Igral je domači sekstet, vmes so pazniki zapeli kako slovensko umetno pesem.

Tržiške novice.

i Javen shod, ki ga je minolo nede-ljo sklicala Jugoslovanska Strokovna Zveza je bil izborno obiskan. Polna dvorana moč je sledila izvajanjem dr-žavnega poslanca dr. Kreka, ki je z ozirom na balkansko vojsko povdarjal velik pomen Jugoslovancov v državi ter govoril o starostnem zavarovanju za delavce. — Isti govornik je imel popol-dne posebno predavanje za ženske, ki so napolnile dvorano.

i Naša predavanja. Skioptično pre-davanje bo jutri v nedeljo 8. t. m. v društvu o katoliških misijonih na Bal-kanu in o verskih razmerah ter vplivu sedanje vojske na verske razmere. V 74. slikah nam bo pokazal profesor dr. Grivec iz Ljubljane razne zanimivosti iz Makedonije. Vstopnina za sedeže 60 vinarjev, stojišča 40 vin., otroci 20 vin. V šestih predavanjih je govoril g. žup-nik doslej o balkanski vojski. Prihod-nji terek bo ob 8. uri zvečer velevažno predavanje, tihoče se Tržiča. Predaval bo znani pisatelj župnik Peter Bo-hinjec iz Dupelj.

t Napad na načelnika Sokolov. Te-koči teden je ponoči napadel po krat-kem prepiru na cesti soc. demokrat Cvajner načelnika tukajšnjih Sokolov Dobrina z nožem in mu prizadel smr-tnonevarno rano na trebuhu. Dobrina so prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Med obema je baže obstajalo že dalj ča-sa osebno sovražstvo.

t Socialisti so se vrgli v nekem do-pisu v »Zarje« na tovarno Kozina, ker je odpuštila nekaj delavcev. Čudimo se, da ni doslej »Zarja« še v nobenem dopisu poročala iz Tržiča o raznih rde-čih delavcih, ki jih je odpuštil kak to-varnar, ki slučajno ni klerikalec. »Zar-ja« bi morala braniti svoje ljudi v vsakem slučaju, česar pa ne stori iz strahu pred gotovimi osebami. Rado-vedni smo, bo li »Zarja« povedala svo-jim bravcem, da je eden izmed glav-nih stebrov tržiške social-ne demokracije Erbol iz Bi-stricte, odpuštil tri čevljar-je ravno ta teden. In vsi trije so sodrugi! Ti sodrugi so prišli iskat dela v »klerikalno« tovarno Kozina. Ali jih je sodrug Erbol tudi odpuštil radi vojske?

Jeseniške novice.

i »Slovenec« se odslej naprej prodaja tudi v trgovini g. Andreja Cufer na Savi po-leg cerkve, s čemur bo posebno delavstvu na Savi silno ustreženo. Saj celo Nemci priznavajo, da ima »Slovenec« najzaneslji-vejša poročila.

i Predstava. V proslavo Brezmadežne se priredi jutri v nedeljo ob pol 8. uri igro-kaz v petih dejanjih »Lurška pastirica«. Pri igri sodeluje društveni orkester. Vstopnina navadna. K stari, a vedno lepi igri va-bimo!

Izpred Odrina.

(Od našega poročevalca.)

Mustafapaša, 1. dec.

Boji za Papaz-Tepe in Kartal-Tepe.

Utrditi Papaz-Tepe in Kartal-Tepe sta prizadejali zavezniški vojski velike izgube. To sta bili velevažni postojanki za oba vojskujoča se dela: Turki se na njima niso samo uspešno branili, marveč so lahko naravnost napadali zavezniško vojsko. Zato je bilo torej silno važno, da dobi utrdbi v roke, to pa tem-bolj, ker se s Papaz-Tepe lahko obste-rljuje tudi Odrin. Ze 8. novembra so Bol-gari tvegali naskok na Papaz-Tepe in trdnjavo tudi zavzeli, a že tisto noč so se morali zopet umakniti, izgubivši nad 1000 mrtvih in ranjenih.

Kartal-Tepe so bolgarsko - srbske čete zavzele v noči med 20. in 21. no-vembrom v tisti strahoviti bitki, o ka-terih sem vam že poročal. 22. novembra zjutraj so Turki obupno naskočili bol-garsko tundško divizijo, ki je zasedla Kartal-Tepe. Naval je bil tako silovit, da je divizija poklicala na pomoč srbsko vojsko, ki je bila v pol uri pod vodstvom generala Ivanova vsa v ofenzivi. Kako se je v tej strašni bitki godilo IV. bel-grajskemu čezštevlnemu polku, sem že poročal. Bolgari so imeli 200 mrtvih in rnanjenih. Srbi 350.

Srbske ranjence, med katerimi so bili tudi 3 častniki in podpolkovnik

usa kri u glava in trgat me začne, de m sam Buh pumagi.

»Kua se pa jezete; pa se ni treba je-zet — — —«

»Sej se morm, ke mam tku narodnga muža! Namest, de b men ub sebotah vs gnar udrajtu, ke morm zajnga skrbet, s pa prdrži zmeri pu en groš in prau, de more mt šter krajcerje za tubak, en krajcer pa za žeplenke. A se tu šika? Kua je tega treba! Kua pa ma ud tistga dima! Sej jest tud delam u fabrki; jest tud zaslužem, pa m še u glava nekol na pade, de b za tubak gnar vn metala; hvečm če s ga učas prvošm kašn ferkelček, tu je use.«

»No, no, vi že veste kuku in kaj. Jest sm vam zapisu tlela ene arcnije; ud teh arcni, ke jh ute dubl u aputek, uzemte usaka sebotu, predn pride močt dam, tri kaplce na ena šefla frišnga mleka. Mlek iz tem kaplcem uzemte u usta in migite tulk časa z jezikam sm pa ke pu usteh, de se u naredu iz mleka puter. Iz tem putram se pa namažte, predn greste u pojstla, pu poudplateh in usa uručina vam u putegnil iz glave. Tu vam more pumagati!« zatrudu je gespud dohtar, na tihem je pa še du-stavu: »pa vašmu može tud!«

»Sapramš!« uskliknu sm jest, ke je ženska ušla. »Dan« me ma že res not!«

»Kua pa prau čez te?«

»Prau, de sm jest sam iz pužrešnost prstaš »Sluvenke Ludske Stranke«; de sam pišem u »Sluvenca«, de kej zaslužem. O ti salamejske mrcine! A uredniki ud »Dana« zastojn pišeja? A sam iz roda-lubja pišeja!«

»Jest na verjamem.«

»Jest tud ne — — —«

»Tk-tk-tk-tk.« putrkal je na tiste urata, ke peleja iz ekstra sobe h dohtar, iz tiste sobe, ke čakaja tak ta bulš bouniki, de na vrsta prideja, ke nisa pr ukrajin bounišk blagajn.

»Naprej!« zveselu se je gespud dohtar.

»Dobr dan, gespud dohtar!«

»O, dobr dan, gespud profesor! Kua je pa vas h men prnesl?« začudu se je gespud dohtar, ke je zagledu pred saba gespuda profesorja Vidra, usega iz englišflajštem pufflikanga in bulastga.

»Vaše pumoč putrebujem, vaše pu-moč!« zdihnu je gespud profesor Vider ža-lastn, de b se ga kamen usmilu. »Tle me natank puglejte, gespud dohtar, kašn sm!« in gespud profesor je stopu prou pred dohtarja.

»Jemene, jemene! Pa ne de b mel črne koze? A se vam je kar samu tula vn spustl? Tu ste že čist flekast pu ubraz, kokr kašn tiger. Hm, hm! Mejčkn putrptie, uma tlela flajštre dol pubral, de uma vidl kuku in kaj.« In gespud dohtar je začeu previdn tiste flajštre iz profesorjuga ubraza dol ulečt; gespud profesor je pa cvilu, kokr de b mu pudučke kdu vn deru. »Ajs, ajs!« je jamru, jest sm se pa prou putuhnen smejau za pečjo.

»Za božja vola! Ki sa pa tula steknil, gespud profesor! Tlela bule ja nisa mač-kene souze.«

»Jest na vem, de sm tku nasrečn. Du zdej sm zmeram iz puperjam ldi plačvou; dons pa kokr de b blu narjen, sm pa tou plačat iz samem petkronskem tolarjem — — —«

»Jest vas na zastopem, gespud prefe-sar! Kua pa maja petkronsk tolari iz vaša glava za upraut?« Čudu se je gespud do-

htar profesor Vidrumu jamrajn in začeu ga je šlatat pu glau, kokr de b cviblu, če je use notr u rede in vorng.

»Glih petkronsk tolari sa uržah, de mam tlela bule in bulečine, prou nč družga. Če b mou jest pupernat gnar pr rukah ket punavad, pa b blu zdela lepu zdrou in veseu in b na nucu vaše pumuč.«

Gespud dohtar je pugledu mene pu-stran, iz kazaucam je pa pukazu na soj čel; jest sm pa sam iz ramam pumigu, kokr, čš: če gespud profesor ni vorng u glau, tu morš ti bulš vedet, ke s dohtar, kokr pa jest.

»Gespud profesor! Tlela bule na vaš glau se m zdeja take, kokr de b pršle ud kašneh udarcu, al pa de b jm kej u glava prletel — — — Vi pa prpoudujete zmeri naprej sam ud eneh tolarju in ud puper-natga gnarja. Jest vas na zastopem in prosim zatu, de m kar naraunast in pu prav-ic puveste, kuku ste ujačal tulk teh bul. Name čaka še pouhna soba bouniku, zatu morma hitr upraut.«

»I sej ceu čas prpoudujem, de jh mam ud petkronskih tolarju. Pouhne pesti pet-kronskih tolarju m je prletel dons zjutri u glava, ke sm tou izplačvat — — —«

»Za božja vola! Kdu pa dondons u teh slabeh časeh meče petkronske tolarje na-ukul? Jest se morm tlela ena cela ura mar-trat iz bounikem za pet kron! Puvajte no, kdu pa je tak vosu?«

»Uredniki ud »Dana« — — —«

»Puvajte no hitr, kuku je tu pršlu,« preseku je gespud dohtar profesorja beseda.

»I, kuku; jest pridem dons zjutri iz gnarjam, kokr usak mesec ta zadnga, u uredništu »Dana« in naštejem tam nč slabga sluteč usakmo na miza mesečn zaslužek.

— Tu je pa blu, kokr de b u sršenu gnejzd pubezou: »Sakramš!« zarezu je nad mana oberurednik gespud dohtar Lah. »A mislte, de sma mi tak pužeruhi, de iz same pužreš-nast tlela delama in pišema? Mi sma vaš prstaš iz samga golga prepričajna in nau-dušejna, zatu se na pestema tlela žalt iz vašm tolarjem in — tresk — prletel m je u glava cela pest tolarju, de sa se m kar zvezjde pukazale in druh uredniki sa ga kokr na kumanda pusnemat — tresk-tresk-tresk — letel sa m tolari u glava. »Le Bol-tatum Pepet jih nesite. On piše iz pužreš-nast; on ud tega ževi, kar mu pulitka nese,« sa upil nad mana in gledat sm mogu, de sm hitr vn iz uredništva pršou, drgač b me gespudi še dol pubil, tku sa bli razkačen.«

»No, de ste le še tku srečn ušli, čeprou ne iz čist zdrava koža; hudga tku ni, in če se ute ene parkrat iz tala žaubca, ke ja um tlela napisu, in ke u kuštala sam osem kronc, namazal ene parkat pu bulah, pa se uja tku lepu splahnile, de u vesele,« putu-lazu je gespud dohtar gespuda profesorja Vidra in mu izroču recept. Gespud prefe-sar Vider je pa lepu recept uzeu, se prou lepu zahvalu za prjaznost in tou udidet vn.

»Holt, holt, gespud profesor!« puklicu ga je gespud dohtar nazaj. »Jest nism ured-nik »Dana«, de b iz golga rodalubja tlela ldi antlu. Kar pet kronc nej udrineja tlela za moja muha in se ni treba prou nč bat, de b jm jh zabrusu u glava, kokr sa sturl »Danu« uredniki. Veste, gespud profesor; jest sm drgač hedu naidušen rodalub in velek prstaš vaše mladinarske stranke, am-pak — — — nature sm pa bl take, kokr

Boitatu Pepe iz Kudeluga.

Radaković, so preko Sofije odpravili v Beograd. Na sofijskem kolodvoru je ranience obiskala bolgarska kraljica Eleonora, čestitala Radakoviću na njegovih in njegovega moštva hrabrosti, želela vsem skorajšnjega ozdravljenja in jim postregla z različnimi okrepčili. Ranjenci so bili visoki gospej za njeno pozornost globoko hvaležni.

× × ×

H koncu še drobtinico o požrtvovalnosti srbskih vojakov. Poveljnik nekega bataljona je na vsak način hotel dobiti v roke živega turškega vojaka iz bližnjih turških okopov, da bi zvedel kaj natančnejšega o neki utrdbi. Vprašal je bataljon, kdo bi bil pripravljen za to nevarno podjetje. Oglasila sta se dva navadna vojaka IX. polka, doma iz Požarevca. Res sta se potihoma prikradla do neke turške straže, zgrabila vojaka in ga živega pripeljala v tabor, kjer sta bila seveda navdušeno pozdravljena.

Vprašanje premirja in diplomatski položaj.

Na Balkanu je torej premirje. Mirovna pogajanja se bodo vršila v Londonu. Grška se ni sprejela premirja. O premirju in o splošnem položaju v Evropi so danes došla sledeča poročila:

Belgrad. Belgrajska hipotečna banka Uprava Fordora išče za srbsko vlado na Francoskem posojilo 20.000.000 frankov.

Sofija. Finančni minister je ukazal podrejenim oblastem pripraviti račune za potrebščine armade, da morejo pokriti dolgove.

Carigrad. Listi poročajo, da se namerava Grška s Turčijo samostojno o premirju pogajati. (To je jako neverjetno.)

Peterburg. »Birževiju Vjedomosti« objavljajo sledečo brzojavko črnogorskega kralja: Nihče ne misli na to, da bi vzel balkanskim državam sadove njih zmag, katere bi do skrajnosti branili. Sandžak, ki ga je Avstro-Ogrska Turčiji vrnila, so zasedli vojaki obeh kraljestev. Ko se vojska konča, nastopi Črnagora pol mirnega dela in posveti svoje sile napredku in kulturi. Konflikt med Avstro-Ogrsko in Srbijo je maloverjeten.

Berolin. Iz Peterburga se poroča, Rusija se marljivo za vse možnosti pripravlja. Generalni štab neprestano deluje. Čez nekaj dni stoji na vzhodni meji 18 armadnih zborov.

Lviv. Po vaseh med Dnjestrom in Bručom hodijo ruski agitatorji, ki hvalljo rusinskim kmetom pravoslavje in razmere v Rusiji.

Sofija. Danes iz Bukarešta odputuje naravnost v London; v London sta odputovala tudi general Savov in finančni minister Todorov. Pri premirjevalnih pogajanjih je Bolgarija zahtevala, da se morajo mirovna pogajanja odločiti v sedmih dneh, kar je Turčija sprejela. Vsi merodajni politiki izjavljajo, da morata Odrin in Solun brezpogojno pripasti Bolgariji. Solidarnost med Bolgarijo in Srbijo je tako dobra, da če se pogajanja v Londonu razbijejo, se bodo Srbi z Bolgari skupno bojevali za Odrin.

Dunaj. »Berliner Nationalzeitung« je dne 6. t. m. poročala, da biva načelnik avstrijskega generalnega štaba na Dunaju. Dunajski informirani krogi to zanikavajo.

Bukarešt. Poročila, da je množica minulo nedeljo po nekem shodu za Kucovlahe razgrajala po grških trgovinah, da išče Rumunija 500 milijonsko posojilo, da so se dovolili za zgradbo donavske flotile štirje milijoni in da se je Conrad pl. Hötendorf posvetoval o načrtih Rumunije, so, kakor se z mero-dajne strani poroča, netočna in pretirana. Poročila o Conradu pl. Hötendorfu so izmišljena.

Dunaj. »Südslawische Korrespondenz« objavlja intervju z Noradunghianom, ki je izjavil, da upa na najboljšje razmerje obeh držav, ker so se zastopniki Bolgarije ob dogovorih o premirju odlikovali z modro zmernostjo. Sovražniki navadno postanejo najboljši prijatelji, kadar se sporazumejo. Bolgarija in Turčija bosta v bodoče najboljša prijatelja.

Cetinje. Črnogorci bodo pri mirovni pogajanjih zastopali Lazar Mišković, Jovo Popović in Lujo Vojnović, ki so dne 6. t. m. odpotovali iz Cetinja čez Trst in Dunaj v London. Črnogorske bolnišnice so prenapolnjene bolnikov, ki so oboleli radi slabega vremena.

Cetinje. Na prošnjo Turčije obvesti lukajšnje nemško poslanstvo pismeno po črnogorskem parlamentu skadskega poveljnika Hasan Riza beja, da se je premirje sklenilo.

London. Sofijski poročevalec »Morningpost« poroča, da mirovna konferenca pred vsem določi nove meje Turčiji, nato pa razdeli osvojene province med zaveznike. Drugega dela konference se Turčija ne udeleži.

Milan. Iz Aten se poroča, da bodo Grški v Londonu zastopali: dunajski poslanik dr. Streit, londonski poslanik Gennadius, poslanec Sculudis, načelnik generalnega štaba Dabylis in tajnik vojaške pisarne ministerskega predsednika stotnik Mexta.

× × ×

Oficijozna izjava Italije glede avstrijsko-srbskega konflikta.

Rim. »Tribuna« pravi, da je Italija največ pripomogla k temu, da Srbija v svrhu svoje gospodarske neodvisnosti dobi izhod do Adrije. Vendar pa Srbija ne sme dobiti več kot trgovsko pozicijo ob Adriji, ker Italija ne more dopustiti, da bi se na Adriji vstala nova pomorska sila. Isti interes ima Avstrija, toda italijanski interes na tem je še večji. Da se Avstrija ne upira zasedanju Leša in Sv. Ivana di Medua od strani Črnogore (?), ni neločljivo, ker se Črnagora nikoli ne more razviti v pomorsko velesilo. Treba je priznati, da je Avstrija pokazala zelo veliko zmernost, ko se je odpovedala Sandžaku, kar celo Srbija ni pričakovala. Italija ni nepravilna ne nasproti Srbiji ne nasproti Avstriji, sicer pa sledi neodvisno politiko v varstvo svojih lastnih, ne pa drugih interesov.

Kako se je Nazimpasha iznebil vojaških atašejev.

Frankobrod. »Frankfurter Zeitung« poroča, da je bil Nazim-paša, turški generalissimus, nad vojaškimi atašaji inozemskih držav v Čataldži vznejevoljen, ker so stavili nekatere pretirane zahteve. Ko so se atašaji nahajali v nekem vagonu, je Nazim-paša dal povelje, da se pripne lokomotiva, katera je osuple atašaje odpeljala nazaj v Carigrad.

Zgodovinski železniški voz se podari caru Ferdinandu.

Pariz. Kiamil paša je odredil, da se železniški voz, v katerem so se pri Čataldži vršila pogajanja glede premirja, podari caru Ferdinandu, ki je to željo izrazil.

× × ×

Vojaški duhovnik junak.
Po vladinem glasilu »Miru« posnel A. B.

Ranjeni bolgarski vojak v bolnišnici pripoveduje sledečo ginljivo dogodbo:

Ko se bil pri Čataldži ranjen, mi je napravil vojaški duhovnik o. Češmedžijev veliko dobroto. Ravno smo bili pripravljeni k napadu na sovražnika, kar udari krogla našega stotnika, tako da ni mogel dalje poveljevati.

V tem trenotku nastopi naš duhovnik o. Češmedžijev in začne govoriti o veliki izgubi s smrtjo našega stotnika. Vsi smo bili pri teh besedah vrlega duhovnika globoko ganjeni.

Zdaj pa prevzame duhovnik poveljništvo; naš častnik in feldvebelj sta bila namreč že poprej ranjena. Duhovnik nam je komandiral celih pet ur s križem v levi roki in s sabljo v desni. Na poti je ležalo mnogo ranjenih vojakov. Kar zapove, da se morajo vsi vzdigniti; on sam je vzel mene in še enega mojih tovarišev ter nas je nosil in podpiral. Med potom je odtrgal od svoje srajce nekaj kosov ter je obvezal z njimi naše rane.

Zares pravi usmiljeni samaritan in junak!

Dnevne novice.

+ **Vloge pri »Ljudski posojilnici« v Ljubljani garantirane od dežele Kranjske.** Odbor »Ljudske posojilnice« v Ljubljani je sklenil pritrčiti sklepom deželne odbora radi deželne garancije. Obenem je sklenil odbor, nakloniti iz razpoložnega zaklada svoto 100.000 kron (stotisoč kron) v deželni zadrugi garancijski sklad. V posledici teh sklepov stoji odslej vse hranilne vloge in vloge v tekočem računu pri »Ljudski posojilnici« v Ljubljani pod deželno garancijo.

+ **Konfiskacije.** Včeraj je v zbornici poslanec Ma dič vložil interpelacijo na ministra notranjih zadev zaradi pogostih konfiskacij »Naše Sloge« v Pulju.

+ **O vojaški predlogi.** — »Slov. Nar.« na nepravdo adresno. — »Najnovejši trapist.« »Slovenski Narod« je priobčil notico »Najnovejši trapist«, v kateri napada naše poslance radi vladne predloge glede pritegnitve vsega sposobnega prebivalstva do 50 let k vojni službi. »Narod« pravi, da naši poslanci niti ne kihnejo, da so se poskrili in se ne zganejo. Očividno se je »Narod«

zopej zmotil. Menda ni tako neumen, da bi ne vedel, da on nima dajati navodil našim poslancem in da ima pravico razpolagati samo z junaskim poslancem dr. Ravniharjem. Ta junak iz ljubljanske megle ni pri vojaških predlogih prav nič kihnol in stvar »Narodova« je sedaj, da poišče, kam se je častiti poslanec liberalnih Ljubljancev skrnil. Morda dobi tako »najnovejšega trapista«. Naši poslanci pa so delali na to, da se postave omilijo, kar se jim je tudi posrečilo doseči. Postave bodo stopile v veljavo le v slučaju neposredne vojskine nevarnosti, razun tega bo vsak, ki bo delal, plačan. Sicer je pa to stvar, ki jo v slučaju vojske vsaka armada itak zahteva, samo če bi postave ne bilo, bi lahko prisilili ljudstvo, da bi zastoj delalo. Poslanci so dosegli, da je sedaj določeno, da se ljudi ne bo uporabljalo v vojni fronti, tako da opravila ne bodo nevarna. Najprej se bodo vzeli na delo tisti, ki se prostovoljno oglašajo, to bo dobro za tiste delavce, katerim bodo v slučaju vojne industrijska podjetja zaprla tovarne. V postavi sedaj ni nobene določbe, ki bi presegala to, kar je dovoljeno po mednarodni pogodbi v Haagu sovražniku, če pride na našo zemljo. Po določbi, ki so jo zahtevali naši poslanci in na katero se je vlada udala, bo še izrečno določeno, da se sme porabiti človeka le v njegovi lastni občini ali v neposredni bližini občine, v kateri stanuje. Nadalje je določeno, da se osebe pod 17 letom ne pritegnejo k vojaškim služnostim. Vlada je preje povdarjala, da se na zakonu ne sme izpremeniti niti ena vejica, ker je z Ogrsko dogovorjen in je Ogrska zakon že sprejela, a je zdaj vendarle morala odnehati. Ta postava pa za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko sploh ne bo imela učinka, ker pridejo pri postavi v poštev le tiste dežele, ki bi bile bojno torišče. Za slovenske dežele ja ta postava po človeški pameti sodeč, brez pomena, ker v tem delu države gotovo ne bo bojno torišče. Izvzet je po postavi tudi n. pr. vsak kmet, vsak obrtnik. Za gotove liberalne politikaste je tudi izjemna določba. Izvzeti so namreč vsi slaboumni. Na to določbo se bodo liberalni politikasti lahko z uspehom sklicevali.

+ **Svarilo.** Svetovni listi te dni drugega prekašajo v lažeh. Da omenimo le nekatere: »N. Fr. Presse« je priobčila nedavno razgovor svojega poročevalca z berlinskim ruskim poslankom Osten-Sacknom o mednarodnem položaju. Grof Osten-Sacken pa že najmanj eno leto počiva v hladnem grobu, ruski poslanik v Berlinu pa je zdaj Sverhbejev. »Novo Vreme« je priobčilo dva intervjuja z bolgarskim in srbskim poslankom v Peterburgu, takoj pa sta oba izjavila, da se nista nikoli z urednikom »Novega Vremena« o evropski politični situaciji menila. O ruskem poslanku Hartwigu, jako previdnem in prebrisanem diplomatu, se nemški listi dan na dan lažejo, da jih niti ni mogoče sproti dementirati. O Grčiji so vsi takoj vedeli, da pomeni njeno postopanje ob sklepu premirja konec balkanske zveze, zdaj pa se je izkazalo, da temu ni tako in da žurnalisti svetovnih listov poslušajo ali čenče, ki jih jim njihovi dopisniki natvezajo, ali pa si kar sami po svojih željah dogodke prikrajajo in tolmačijo. Največje izmišljotine pa krožijo v nemškem avstrijskem časopisju o Srbiji. Graška »Tagespost« prinaša vsak dan neko situacijsko poročilo z Dunaja, ki pa je gola kombinacija in o katerem sumimo, da jo v uredništvu samem fabricirajo. Nazadnje so nemški listi mojstri o zamolčevanju neprijetnih stvari, tako n. pr. so zdaj čudovito redkobesedni glede govora ministra Poincaréja, kojega izvajanja pa niso nič manj važna kakor Bethmann - Holwegova. — Nasprotno pa se »Slovenec« trudi, da položaj presoja stvarno in je glede različnih izjav do skrajnosti previden. Kar se po vojnih dogodkov tiče, smo bili gotovo veliko bolje informirani nego nemško časopisje; tako n. pr. so naša izvirna poročila o raznih dogodkih pred Odrinom bila avtentična, dočim so nemške liste baš glede tega ujeli na gorostasnih lažeh. Nemški listi pa svojih laži niso do danes prekalili. Somišljeniki, razširjajte »Slovenca«!

+ **Balkanski ošek Apostolstva sv. Cirila in Metoda** je tudi pretekli teden delal z veliko vztrajnostjo. Tako je bilo mogoče, da se je odposlalo že v četrtek popoldne zopet deset velikih zabojev posteljnine, perila in oblačila — vsega skupaj 900 komadov — za bolgarske ranjence in za otroke padlih junakov. Za danes prosimo vse dobrotnike, naj sprejmejo najtoplejšo zahvalo za vse, kar so darovali s toliko ljubeznijo; posebe se zahvaljujemo vsem požrtvovalnim damam, ki so urejevale in šivale perilo. Podrobnejše poročilo objavimo prihodnji teden. — Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.

+ **Katoličansvo in zmaga pravoslavja na Balkanu.** »Grazer Volksblatt« daje »Slovenca« nauke, kakšno stališče bi moral

naš list glede balkanskega problema s stališča katoliške vere zavzemati. To katoliško stališče formulira »Grazer Volksbl.« doslovno sledeče: »Kakor stvari stoji, tiži za katoličanstvo v samovladi nanovo vstale samovlade državne ortodoksije za živo krščansvo večja nevarnost nego v od vevlasti kontroliranem gospodstvu Turčije.« Dokaz za to trditev vidi »Grazer Volksbl.« v misli Friderika Schlegla, da je izlam obvaroval vzhodnoazijske narode pred bizantinskim izpačenjem krščanstva in v tem, da uživa katoličanstvo v Indiji, na Kitajskem in Japonskem več svobode negoli v ortodoksnih državah. — Ta trditev graškega krščanskosocialnega glasila se nam zdi precej drzna. Kdor je proučeval zgodovino izlama, pojmuje zgodovinsko vlogo tega verstva precej drugače negoli romantik Friderik Schlegel, katerega je do njegove sodbe o izlamu zapeljala arabska poezija in znanost, ki pa je od izlama v mnogočem neodvisna in duhu izlama celo nasprotna. Arabska znanost je namreč povzročila panteistična in skrajno racionalistična, nastala pod vplivom grštva, arabska poezija pa se je povzpela na višek pod vplivom perzijskosti. Izlam kot tak pa je skrajno toleranten in barbarski ter stoji daleč ne samo pod katoličanstvom nego i pod pravoslavjem. Da ni bilo izlama, bi bila Arabija, Sprednja Azija, Severna Afrika, Mongolija in Sprednja Indija danes krščanska, čeprav ne morebiti docela katoliška. Izlam ni uničil samo pravoslavnih držav, ampak tudi katoliške, špansko in Armenijo. Izvzemši Španijo, kjer so Abassidi zasnovali dosti lepo kulturo, je izlam povsod vso kulturo uničil. Iz kristjanov je napravil sužnje, znanost je zamrla, poljedelstvo je propadlo, zlasti pa velja to za turško plemo. Uničenje srbskega, bolgarskega in bizantinskega carstva je bilo neizmerne škode za celo človeštvo. Kajti to je gotovo, da pravoslavje hrani kljub vsemu še vedno najvišje krščanske ideale. Izlam sankcionira mnogoženstvo, hrani vsled svojega slabega nasledstvenega reda v sebi možnost neprestanih državnih in socialnih konfliktov, zavaja svoje vernike deloma do fanatizma, deloma do apatije in lenobe, je napredku sovražen. To se o pravoslavju pač ne more reči, dasi je državna ortodoksija krščanstvo zelo izpačila in zapadla vsled tega tudi v neko mrtvilo. Vendar pa kristjan nikoli ne more trditi, da mu je ljubše, če vlada na orientu izlam nego pravoslavje: ta misel se krščanskemu čutu popolnoma upira. Tudi v pravoslavju se razvija znanost, se opaža gospodarski napredek, se varje svetost družinskega življenja, vlada dosti visoka morala, kaj pa v turškem Orientu? Ni znanosti, ni gospodarske kulture, ni niti več poezije! Indijski mogul Akbar je zadnja svetla prikazen izlamstva in še ta je bil v izlamskem zmislu maloverec. Za Firduzijem, ki je bil Perzijec, neha visoka poezija, z Averhoesom filozofija in Averhoes ni bil veren muslimanec. Danes je puščava vse, kamor je izlamski Turek stopil. Ako Nemci poudarjajo svobodo katoliških misijonov na Turškem in Japonskem, ki pa z izlamom nima čisto nič opraviti, prezrejo, da Turčija katolištvo štiti le tam, kjer ji to nese dobiček. Kaj pa klanja Armenec? Če Turek danes katoličanstva in krščanstva sploh tako ne preganja, kakor preje, je to s stališča izlama le znak propadanja, splošne odrevenelosti in politične slabosti, ortodoksija pa prihaja s katoličanstvom večkrat ostro v konflikt zaradi tega, ker imata skupno krščansko bazo, ki pa jo oba v tem imenu drugače tolmačita; sta nekaka konkurenta. Sicer je pa nasprotstva ortodoksije do katoličanstva precej tudi to krivo, ker so zlasti slovanski pravoslavci videli v katoličanstvu politično tujo propagando, to pa je večidel zakrivilo ravno germanstvo. Ako je Nemcem res za katoličanstvo, naj bi podpirali akcijo za unijo, ne pa za izlama! Dozdaj pa so Nemci unijo le nasprotovali, ker se boje kulturnega združenja Slovanov. Gospodje pri »Grazer Volksblattu«, to sovražstvo do Slovanov je najgloblji vzrok nasprotstva Nemcev do srbske in bolgarske ortodoksije. Le eno vprašanje: Zakaj nikoli ne obžalujete grškega pravoslavja? To vam je čisto vseeno — slovansko pravoslavje, to je pa nekaj drugega.

+ **Čudno početje avstrijskih nemških politikov.** V katoliških nemških časopisih beremo, da je nemškim »katoličanom« izlam ljubši nego slovansk o pravoslavje, kajti zoper grško o pravoslavje nimajo ničesar, kakor so jim tudi albanski pravoslavci ljubši od srbskih. To početje naših avstrijskih nemških politikov in politikastrov niti Nemci v raju ne odobravajo in v »Märzu« ter »Neue Rundschau« beremo zopet članke o tem, kjer se dokazuje, da Nemcem povzdiga balkanskih slovanskih držav, neizvzemši Srbije, nikakor ni v škodo. »Katoliški interesi«, s katerimi so zdaj naši avstrijski Nemci prišli na dan, so ravnotako preteveza kakor vse druge. Kaj pa je bilo takrat, ko se je Strossmayer prizadeval srbske pravoslavce sprijazniti s katoličani? Ali niso naši Nemci vsled tega dejstva, ki bi bilo vendar v zmislu

Intencij velikega Leona XIII. neizmerne koristi za katolištvo, začeli vpiti, da Strossmayer propagira »panslavizem«. Kakor ni bilo takrat Nemcem nič mar za katolicizem, jim tudi danes ni, mar jim je le tisto germansko poganstvo, ki so ga Nemci najtočneje sami označili z geslom: Moč je nad pravico! S tega stališča je presojati stališče naših katoliških in svobodomiselnih Nemcev. Vse Slovane sovražijo brez razlike.

+ Zmaga pri volitvah v okrajni šolski svet velikovski. Pri volitvah v okrajni šolski svet velikovski je bil namesto rajnega gospoda Seifritza v ponedeljek, dne 2. t. m., v Velikovu izvoljen g. F. Krajger, župan v Globasnici. Slovenski župani — 16 po številu — so vsi došli in oddali glasove kandidatu slovenske stranke. Nasprotnih glasov je bilo 12. Čast našim županom!

+ Velja tudi za Slovence! Češki listi pišejo: V tem trenutku plemenitega oduševljenja, je pa češki narod pozabil na svoje trajne dolžnosti napram najvažnejšim interesom naroda in njegovih manjšin, nad katerimi morajo v prvi vrsti čuvati Narodne Jednote v deželah češke krone: »Ustř. Mat. Školská« z njo zvezanimi društvi, posebno pa društvo Komenský. Tako se je zgodilo, da naša narodna obramba, žalibog, trpi sedaj na takem pomanjkanju kakor še nikdar. — Ta češki poziv velja v polni meri tudi za nas Slovence, za naš položaj, naše sedanje potrebe in za nevarnost, ki grozi našim narodnim manjšinam — zlasti na severni periferiji naše slovenske domovine. Le par potrebnih sprememb — mesto Osrednje šolske Matice, Komenského itd. — mislimo si našo »Slovensko Stražo« in namesto čeških slovenske narodne manjšine — pa vidimo, da gornji patriotični in nujni poziv velja tudi za nas. Tudi našim manjšinam po narodno ogroženih krajih grozi vedno večja nevarnost in tudi pri nas se kažejo analogne posledice dogodkov na Balkanu za naše obrambne organizacije. »Slovenska Straža« sporoča naši javnosti, da se jej vsled navdušenja naroda za trpeče brate na Balkanu občutno manjšajo dohodki, s skrbjo gleda v bodočnost. **Potrebe rastejo od dne do dne.** Zato Slovenke in Slovenci — **ne pozabite »Slov. Straže«.** Veliko, častno, plemenito in narodno v najplemenitejšem pomenu te besede je naše navdušenje za njih, ki krvave za narodno svobodo na Balkanu. Ali to navdušenje nas ne sme omamljati, da ne bi znali več ceniti potrebe trajnega domačega dela, da bi za nemarjali svoje dnevne potrebe, da ne bi skrbeli za svoje organizacije življenjskega pomena.

+ Profesor Randa vlagateljem hranilnic. Minister izven službe in prvak čeških juristov, dvorni svetnik Randa, priobčuje nastopno vlagateljem hranilnic: »Pametni človek niti ne more umeti nemišelnih bojznih nekaterih, posebno manje izobraženih slojev, da bi namreč v slučaju vojne mogla država poseči po gotovinah ali vrednostnih papirjih hranilnic. **Država ne sme posezati po privatni lastnini,** pa naj bodo posamične, korporacij ali družb. To je v kulturnih državah temeljni princip državljske pravice, ki jo celo naši državni osnovni zakoni priznavajo kakor glavni princip javnega prava: **Posezanje po privatni lastnini hranilnic bi bil enostavno rop,** ki ga ne bo zagrešala kulturna država. V smislu mednarodne konvencije haaške se niti **sovražnik ne sme dotikati privatne lastnine, posebno pa ne one bank, posojilnic in hranilnic** ali drugih privatnih zavodov ali družb. Tudi za časa vojne velja kardinalno pravilo: **Privatna lastnina je nedotakljiva!** Mi se vendar še sami spominjamo prusko-avstrijske vojne: niti sovražnik ni za časa okupacije avstrijskega ozemlja posegel po privatni lastnini bank, hranilnic in podobnih denarnih zavodih. Z zadoščenjem moramo tudi beležiti izkustvo, da med vojno leta 1866. niso le hranilnice, ampak tudi solidno fundirane banke in primerno vojne posojilnice nemoteno prebile vojno katastrofo. Na tem razveseljivem rezultatu niso tudi prehodne napetosti mogle nič spremeniti. **Zastrašeni krogi našega občinstva naj se torej pomirijo.** Le nespamet, nevednost, ali pa zloba more zastrašeno ljudstvo naganjati k nepremišljenemu dviganju vlog iz hranilnic. Strah nespametnih vlagateljev bi se dal še razlagati kolikor toliko, ako bi se jim vloge vračale v zlatu ali srebru. Kovani denar bi mogli potem kje skriti na dobro srečo, kakor se je to delovalo v starih časih. Ali dobivajo papirnat denar, ki jim ga lahko ukradejo ali gre drugače pod zlo. Torej: pozor in mir!»

+ Slovenska pomoč. Pod tem naslovom piše glasilo bolgarske vlade »Mir« v št. 3719 dne 20. novembra sledeče vrste: »Slovenci so bili vsikdar najiskrenejši pristaši naše domovine. Poslednji slavni dogodki so pa vzbudili

še bolj goreče čustvo do nas; časniki »Mir« je že nekočkrat priobčil navdušene pozdrave, s katerimi so naši pobratimi častitali balkanskim junakom k čudnim zmagam. Ampak svoje simpatije izražujejo Slovenci tudi z delom in prijetno nam je zabilježiti, da so od začetka svete vojske kranjski deželni odbor in »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda« (po č. g. dr. Grievu) darovali okoli 3000 frankov ali levov za ranjene bolgarske vojake v raznih krajih stare in nove Bolgarije. Hvala darovljivim bratskim Slovincem!»

+ Škandalozna provokacija. Pod tem naslovom poroča zadrski »Narodni List«: »V nedeljo zvečer je vojaška posadka v Zadru priredila bakljado na čast cesarju in kralju Francu Jožefu I. o priliki 65letnice njegovega vladanja. Pred bakljado je stopala italijanska godba zadrške mestne občine. Vrsti se je pa priključila tudi najhujša zadrška drhal, ki je porabila to priliko, da je spremljana od državne policije in pod njenim varstvom uprizorila demonstracijo proti Slovanom. Drhal je med drugim klicala: Dol Slovani! Dol Srbija! Ven s Hrvati! itd. Treba pa je vedeti, da je bilo vojaštvo, ki je priredilo bakljado in stopalo v vrsti, izključno slovensko: Hrvatje in Srbi, ker so bili skoro sami domobranci. Lahko si je misliti, v kakšnem položaju se je vojska nahajala. Na licu se je vojaštvu bralo ogorčenje, da morajo korakati v taki družbi in poslušati žaljive klice italijanske drhali. Naravno je, da je tudi hrvaško zadrsko občinstvo skrajno razburjeno vsled te provokacije in obsoja postopanje vojaške oblasti, ki je bila dolžna ustaviti bakljado, ko je opazila, kakšen značaj manifestacija dobiva; ne bila bi smela trpeti, da se izrazi lojalnosti nasproti vladarju izražajo v demonstracije proti slovenskim državljanom. O postopanju državne policije govoriti bi bilo odveč. Prebivalstvo se je obrnilo na svoje poslance na Dunaju, da v tej stvari interpellirajo in zahtevajo, da se razžaljenemu hrvaškemu prebivalstvu da zadoščenje.«

+ Liberalno gospodarstvo. Tvrdba A. Križnič v Kanalu — ki ima v Podmeltu tovarno, je napovedala konkurz. Nepokritih pasiv je bač nad pol milijona kron. Pokrilo se bo le 300.00 K dolga, kakor nam poročajo. Kako je mogoča taka izguba? Sin Križničev je pred kratkim ušel v Ameriko in odnesel seboj okrog 60.000 K. Križnič je liberalni župan v Kanalu in je v zadnji dobi bil tudi liberalni deželni poslanec. Liberalni župan v Mirnu je moral odstopiti. V blagajni so našli nered. Gre se za kakih 3400 K.

+ Slovenske usmiljenke na Balkanu. Na balkanskem polotoku deluje med Albanci in Bulgari nad 20 slovenskih usmiljenk. O delovanju slovenskih usmiljenk v Makedoniji je »Slovenec« že poročal. Te slovenske usmiljenke iz graške provincije so dane v pomoč francoskim usmiljenkam. Vse misijonske hiše lazaristov in usmiljenk v Makedoniji so francoske in spadajo k francoski provinciji. Izmed vseh duhovnikov - lazaristov v Makedoniji, se je samo eden, namreč Jožef Alloati, popolnoma prilagodil ondodnim razmeram ter sprejel vzhodni obred.

Razen slovenskih usmiljenk graške provincije deluje na Balkanu še precej večje število slovenskih usmiljenk zagrebške provincije. Zagrebške usmiljenke imajo svoje zavode v Sofiji, Plovdivu, Odrinu in Malem Trnovu v bolgarskem narodnem ozemlju; med katoliškimi Albanci delujejo zagrebške usmiljenke v petih različnih mestih, namreč v Skadru, Kalmetu, Draču, Prizrenu in Skoplju. V teh zavodih deluje skupno 15 slovenskih usmiljenk in sicer tri v Odrinu, šest v Plovdivu, dve v Sofiji, dve v Skadru, po ena v Kalmetu in Skoplju; samostan v Skoplju vodi slovenska prednica sestra Dionizija Kacijan. Vsi ti zavodi so prenapolnjeni z ranjenci. Najhuje je seveda v Skadru in Odrinu, kjer je najbrže že marsikatera usmiljenka morala žrtvovati svoje življenje.

+ Odlikovanje. Cesar je podelil fin. nadsvetniku Ivanu Pogorelcu v Serajevem viteštvo železne krone. Odlikovanec je naš rojak, ki je 34 let v državni službi, a že od leta 1880. v Serajevem. Po preminogih trnjevih potih v službovanju v Bosni je doživel skromen rojak tako izredno odlikovanje. Čast mu!

+ Apobirana učna knjiga. Z razpisom z dne 31. oktobra 1912, št. 46.490, je naučno ministrstvo potrdilo učno knjigo »Komatar-Pirc, Zgodovina novega veka od westfalkega miru do današnjih dni« za višje razrede srednjih šol.

+ Križe pri Trziču. Skupina J. S. Z. priredi jutri 8. t. m. ob 3. uri popoldne javen shod. Govori profesor V. Marinko o delavskem zavarovanju. Delavci, udeležite se shoda!

+ Osebnosti v pošti. Abiturient Karol Buttignon v Gorici je imenovan za c. kr. poštnega praktikanta v pod-

ročju tržaškega poštnega ravnateljstva.

+ Postojnska jama v jadranski razstavi. Z Dunaja poročajo: V tukajšnji jadranski razstavi se nahaja tudi posnetek postojnske jame, ki ga je aranžiral jamski tajnik g. Perko.

+ Prodajalno zaprli so v Sp. Šiški trgovcu v Seidlovi hiši L. Kotniku.

+ Razpisani c. kr. poštni uradi. Razpisani so c. kr. poštni uradi: Vodice, Gračevo ter Žavljice pri Trstu. — Prošnje je vložiti: za poštni urad v Vodicih v teku štirih, za druga dva poštna urada pa v teku treh tednov.

+ Spopad med častniki in civilisti v Trstu. V noči 4. t. m. je v nekem tržaškem kabaretu nastal prepir med dvema častnikoma in drugimi gosti. Eden častnikov je tekom prepira potegnil sabljo in udaril z njo po glavi grofa R., ki je bil lahko ranjen. Nastopila je policija in napravila red; nakar sta častnika odšla.

+ Nesreča na morju. Ob vajah švedske mornarice sta trčila dva torpedna čolna, ki sta se močno poškodovala.

+ Proti koleri je izdalo vojno ministrstvo odlok, ki z ozirom na kolero v Makedoniji odreja, da morajo vse osebe, ki dohajajo iz Makedonije, zdravniki pet dni nadzorovati.

+ Dohodki podčastnikov, ki prostovoljno čez službeno dobo služijo. Od 1. januarja 1913 se zvišajo dne četvrtodjem, ki prostovoljno čez službeno dobo služijo, od 70 na 80, deseternikom pa od 40 na 50 vinarjev dnevno. Narednikom povišajo maršne doklade od 10 na 30 vin. na dan.

+ Brzovlak Monakovo—Opatija—Reka se uvede od 1. julija do 15. septembra, kakor je izjavil zastopnik železniškega ministrstva v seji odseka državnega železniškega sveta o osebnem prometu. Pozneje bo vozil brzovlak na celi omenjeni progi. Poročali smo že svojčas, da bo ta brzovlak vozil na progah: Opatija, št. Peter, Ljubljana, Jesenice, Beljak, Monakovo.

+ Na svobodo so spustili v Zagrebu nadškofijskega gozdarja Jurija Dražića, ki je osumljen v aferi »Balkan«. Položiti je moral 10.000 K varščine.

+ Zopet aretacije v Zagrebu. 3. t. m. so v Zagrebu začeli zapirati srbske dijake, ki so slavili doktorat sremskega Hrvata dr. Nika Nikića. Na slavnosti so baje prepevali srbske rodoljubne pesmi, klicali proti Avstriji, kralju itd. Zaprli so doslej že 14 dijakov, samih Srbov.

+ V Lloydovem arsenalu v Trstu so tekom dveh mesecev odpustili 2000 delavcev.

+ Plače hrvaškega učiteljstva. »Narodne Novine« so priobčile naredbo, s katero se naznanja, da je kralj odobril, da se učiteljem 20odstotno začasno povišanje plač ušteje v pokojnino.

+ Našel se je velik črn, kodrast pes. Dobi se pri trgovcu g. Ivanu Ravnikarju pri Devici Mariji v Polju.

+ Izobraževalno društvo v Hrušici priredi jutri veliko društveno predavanje v prostorih g. župana Fr. Korbarja ob 4. uri popoldne. Predaval bo tajnik Sentpeterskega prosvetnega društva g. Josip Pirc »O kmečkih puntih«. Ker bo predavanje zelo zanimivo, vabimo vse somišljenike.

+ Ostrejša določila za obisk vojašnic. Glede na obiskovanje vojašnic so izdali gotove poostitve. Civilisti so do zdaj smeli brez pridržka obiskovati vojašnice, nekaj dni sem se pa morajo civilisti izkazati z legitimacijo. Merodajni krogi naglašajo, da to ni nič novega, marveč da so le predpisi o redu za vojašnice strožje izvajajo. Legitimacije za vstop v vojašnice izdelujejo poveljništva vojašnic. V Nemčiji in v Italiji so določila o obisku vojašnic že od nekdanj strožja kakor so naša.

+ Poštni debit je odtegnjen »Cetinjskemu Vjestniku« na podlagi § 26. tisk. zak. za vsa v državnem zboru zastopana kraljevstva in dežele.

+ Dne 12. 12. 12. Tako bodo izgledali datumi na poštnih pečatih 12. decembra 1912.

Štajerske novice.

+ Občni zbor Slov. kat. polit. društva v Celju se vrši v nedeljo dne 15. decembra 1912 dopoldne ob pol 9. uri v vrtni dvorani hotela »Pri belem volu«.

+ Shod Jugoslovanske strokovne zveze se vrši jutri v nedeljo dne 8. t. m. ob 10. uri dopoldne v vrtni dvorani hotela »Pri belem volu« v Celju. Govoril bo g. V. Zajc iz Ljubljane.

+ Ogenj v celjskem »Narodnem domu«. V petek zvečer proti 8. uri je izbruhnil ogenj v dveh podstrešnih sobah celjskega »Narodnega doma«. Ogenj je uničil vse pohištvo in tudi glasovir. Pa tudi na stavbi je precej škode, ker je morala požarna bramba obe sobi popolnoma razdejati. Skupna škoda bo znašala par tisoč kron. Ogenj je najbrže nastal vsled premočno zakurjenih peči.

+ Celjska porota. Iz jeze je zažgal hišo svoje tašče 37letni krojač Matija Kocuvan

iz Planine. Kocuvan je vedno popival po gostilnah in se ob vsaki priliki doma s taščo prepiral. Naposled ga je tašča napodila in Kocuvan ji je vsled tega zažgal hišo. Dobil je pred celjsko poroto tri leta težke ječe. — Dalje se je še zagovarjal že 12krat predkaznovani 32letni Alojz Bevc zaradi tatvine. Pokradel je kmetu Antonu Kajtri v Lisci pri Celju različnih reči v vrednosti 500 kron. Porotno sodišče mu je prisodilo 6 let težke ječe.

+ Odvetniško p'sarno je otvoril g. dr. Ivan Zabukovšek v Šmarju pri Jelsah.

+ Pri občinskih volitvah v Ivanjkevcih je zmaga S. K. Z.

+ V ognju našla smrt. Te dni je zgorela v Pokošah pri Slovenski Bistrici hiša župana Podgorca. Pogoreleva žena je našla v plamenih smrt. Požiga je osumljen posestnik Jožef Kočnik. Zažgal je baje iz maščevanja.

+ Očeta zadavil. Pred mariborskimi porotniki je stal te dni 35 let stari posestnik Martin Matajc v Muravcih, ki je v postelji ležečega svojega očeta med preprirom zadavil. Porotniki so zanikali vprašanje na umor in Matajc je bil obsojen radi uboja na sedem let težke ječe.

C. kr. ravnateljstvo za loterijske dohodeke je priredilo XXIX. državno loterijo v skupne vojaške dobrodelne namene. Srečkanje se vrši 19. decembra 1912. Vseh dobitkov je 21. 146, med temi glavne srečke po 200.000 K, 50.000, 30.000, 20.000 K itd. Srečke se dobe pri vseh tozadevnih uradih in lokalih po 4 krone.

Ljubljanske novice.

+ Odborova seja S. K. S. Z. bo v ponedeljek 9. decembra ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu.

+ Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov bo imelo v nedeljo 8. t. m. ob pol 7. uri v Križanski cerkvi sveto mašo in skupno sv. obhajilo. Med sv. mašo bo pel društveni pevski zbor.

+ Dnevno zavetišče v Ljubljani. Dne 3. januarja 1913 se otvori na IV. mestni deški ljudski šoli Na Prulah dnevno zavetišče za učence II. in IV. mestne deške ljudske šole ter gojence in gojenke pomožne šole.

+ Pohvalno priznanje. Zborno poveljstvo je stotniku generalštabnega zbora Milanu vitezu Bleiweisu plem. Trsteniškemu o priliki njegovega imenovanja za generalštabnega šefa 45. domobranske divizije izreklo pohvalno priznanje za njegovo izvrstno službeno delovanje v generalštabnem oddelku 28. pehotne divizije.

+ Šišensko prosvetno društvo« priredi v nedeljo dne 8. decembra ob pol 5. uri popoldne zanimivo predavanje o spiritalizmu. Predava č. g. p. Feliks Tavčar. Vse člane in prijatelje društva vabimo k številni udeležbi.

+ Zopet Turki skozi Ljubljano. Danes ponoči se je peljalo mimo Ljubljane iz Soluna 400 turških podanikov, ki nočejo pripadati Grčiji, marveč so rajši zapustili svojo prvotno domovino in se naselijo v Bosni.

+ Iz sodne službe. Dr. Herman Neuberger v Ljubljani, je imenovan za državnega pravdnika ad personam.

+ Vojška godba priredi jutri ob pol 12. uri promenadni koncert v »Zvezdi«.

+ Drsanje na Kernu se zopet prične. Drsalšče se otvori jutri. Vstopnina na drsalšče 10 vin.

+ Občni zbor »Podpornega društva za učence c. kr. II. državne gimnazije v Ljubljani« se vrši v nedeljo dne 8. decembra 1912 ob pol 11. uri dopoldne v posvetovalnici druge državne gimnazije z običajnim sporedom.

+ Razstavo pletarskih izdelkov v prostorih Zavoda za pospeševanje obrti na Kranjskem na vogalu Dunajske ceste in Sodniške ulice priredi I. gorenjska industrija za pletarstvo v Radovljici. Otvorila se bo že v sredo 11. t. m. Vstop brezplačen.

+ Umrli so v Ljubljani: Marjeta Vovk, tesarjeva vdova, 92 let. — Josip Cotman, bivši delavec, 69 let. — Rudolf Fugec, rejenec, 5 mesecev. — Franc Delost, delavec sin, 5 tednov. — Peter Svolsjak, dnikar, 42 let.

+ »Šišensko prosvetno društvo« vpripori v nedeljo dne 15. t. m. ob 5. uri popoldne krasno igro Krivoprisežnik. Vstopnice se dobivajo vsak čas pri društvenem blagajniku g. Puharju v Spodnji Šiški, Vodnikova cesta 88. (prej gostilna »Pri smreki«). Že zadnjič je pokazal dramatični odsek prosvete, da razpolaga kljub temu, da ima začetnike, z jako dobrimi močmi. Naši somišljeniki naj bi izkazali simpatijo do prekorskega društva s tem, da posetijo prireditve. Posebno »Orle vabimo, ki imajo ta dan občni zbor, da se vsi od prvega do zadnjega udeležijo naše predstave, za katero je že sedaj veliko zanimanja. V nedeljo 15. t. m. kličemo na svidenje vsem našim somišljenikom v Ljudskem domu.

Telefonska in brzojavna poročila.

MIR SE MORA SKLENITI V PETIN-DVAJSETIH DNEH?

Sofija, 7. decembra. Mirovna pogajanja ne bodo smela trajati več kakor 25 dni. Ako se mir do tedaj ne sklene, se vojne operacije nadaljujejo.

SRBSKO PRISTANIŠČE OB EGEJSKEM MORJU?

London, 7. decembra. »Morning post« poroča, da je car Ferdinand pripravljen odstopiti pristanišče ob Egejskem morju, ako bi velevisli ne hoteli privoliti v pristanišče ob Adriji.

BULGARIJA ZAHTEVA ODRIN IN SOLUN IN JE V SOGLASJU S SRBIJO.

Sofija, 7. decembra. Danes se poda direktno iz Bukarešte v London. Tja se podajo tudi general Savov, fin. min. Todorov in morebiti tudi min. predsednik Gešov. Odrin in Solun morati po sodbi vseh politikov preiti v last Bulgarije. Srbsko-bulgarski sporazum je intimen.

TEŽAVE PRI MIROVNIH POGAJANJH.

Pariz, 7. decembra. »Matin« poroča iz Beograda: Srbski ministrski svet, ki bo sklepal o instrukcijah, katere naj se dajo delegatom za London, se vrši najbrže 7. t. m., tako da bodo delegati odpotovali lahko že istega dne. Turčija namerava Sandžak Srbiji odstopiti, zahteva pa avtonomijo Makedonije pod turško suvereniteto. Delegati balkanskih držav bodo to seveda energično odklonili in zahtevali tudi odstop Albanije, kateri hočejo balkanske države same dati avtonomijo. Turki so pripravljeni odrinske utrdbe porušiti, da jim mesto ostane, toda Bulgarija v to ne privoli in prizna Turčiji le mejo Enos-Midia, pa le pod pogojem, da se Odrin njej odstopi. Ako se glede Soluna Bulgari in Grki ne sporazumejo, postane **svobodno mesto**. Črnagora bo pa Skader in morebiti tudi Sv. Ivan Medua lahko dobila. Pogajanja bodo gotovo dolgo trajala. V evropsko konferenco srbski politični krogi ne verujejo.

POVELJNIK SKADRA SE NE DRŽI PREMIRJA.

Bar, 7. decembra. Dočim se Črnogorci strogo drže premirja, so Turki v Skadru včeraj in predvčerajšnjim neprestano streljali na široko goro. Turki so streljali s topovi na široko goro im. Oblik, a Črnogorci jim niso odgovarjali.

IZPREMEMBE V TURŠKEM KABINETU?

Carigrad, 7. decembra. V kratkem se izvrše baje v turškem kabinetu izpremembe. Minister za zunanje zadeve Noradunhan se bo umaknil Rešid-paši, prijatelju Kiamilovemu, ministrstvo za mornarico pa prevzame zopet Halil-paša. Tudi naučni minister namerava demisionirati.

PRVO ALBANSKO MINISTRSTVO KONSTITUIRANO.

Valona, 7. decembra. Prvo albansko ministrstvo se je konstituiralo tako: Ismail Kemal beg, predsedništvo in zunanje zadeve; mons. Bacciori, podpredsednik brez portfelja; Mehmed paša, vojno ministrstvo; Mufid beg, notranje zadeve; Abdi beg, finance; Peter Poga, pravosodje; Guracucchi, izobrazba; Midhad beg, javna dela; Lefnost, pošta in brzojav; Pandelicali, kmetijstvo in trgovina. V tem kabinetu sedita dva katoliška ministra, trije pravoslavni in pet mohamedanskih. Sestavljen je tudi senat, sestojec iz 18 članov. Temu predseduje Zeynet beg iz Peči. Isa Boljetinac in Riza beg sta imenovana za poveljnika narodne brambe.

POLOŽAJ V ALBANIJH.

Kotor, 7. decembra. Dopisnik »Obzora«, ki se je vrnil iz Drača, poroča: Valona je od Grkov blokirana. V Drače se nahajata dve srbski diviziji, šumadijska in drinska. V Elbasan so došle čete generala Jankovića, mesto se je hotelo predati, a Srbi so vsled premirja krenili zdaj proti Draču. Tudi Kavaje Srbi nočejo okupirati. Grki in pravoslavni Arnavi v Draču so za srbsko vlado.

DRAŠKI SRBSKI TRGOVCI ZA SRBIJO.

Belgrad, 7. decembra. Srbski trgovci v Draču so poslali kralju spomenico, v kateri ga pozivljajo, naj doprinese vse žrtve, da Drač pride pod srbsko oblast.

GRŠKA ADMINISTRACIJA V NOVO-OSVOJENIH KRAJH.

Atene, 7. decembra. Vlada je poverila zdaj upravo v osvojenih pokrajinah civilnim oblastem. Ministrstvo za notranje zadeve je izdalo okrožnico, v kateri oblastem

naroča, da se strogo ravna po načelu verske in narodne enakopravnosti.

PROVIANAT ZA SRBSKO ARMADO NA REKI.

Dunaj, 7. decembra. »W. Allg. Zeitung« poroča, da se na Reki nahajajo ladje »Vilan«, »Hegedüs Sandor« in »Krupa«, naložene z živili, namenjenimi srbski armadi v Draču.

GRKI OPERIRAJO DALJE.

Atene, 7. decembra. Neoficijno se poroča, da so Grki zasedli Korico. Na mitilenskem otoku so se Turki utrdili.

VENIZELOS OBLJUBIL PREISKAVO ZARADI IZGREDOV PROTI VLAHOM.

Bukarešt, 7. decembra. Grški ministrski predsednik Venizelos je obljubil, da bo odredil strogo preiskavo zaradi izgrediv proti Vlahom v Makedoniji.

GRŠKA UNIVERZA V SOLUNU.

Solun, 7. decembra. Grčija hoče tu na podlagi ustanove nekega bogatega Grka napraviti univerzo.

RAZPIS URADNIŠKIH SLUŽB NA BULGARSKEM.

Sofija, 7. decembra. Bulgarsko trgovinsko in železniško ministrstvo je razpisalo natečaj za 55 izvežbanih brzojavnih uradnikov, ki naj bi prevzeli takoj službo na makedonsko-drinopoljski progi. Prav tako se čuti veliko pomanjkanje železniškega osebja.

BULGARŠKE NARODNO SOBRANJE.

Sofija, 7. decembra. Bulgarsko narodno sobranje bo sklicano na dan 13. decembra.

ZA SLOVESEN SPREJEM CARA FERDINANDA V SOFIJI.

Sofija, 7. decembra. Tu se je osnoval poseben odbor, da stori priprave za slovesen sprejem cara Ferdinanda. Ujetemu generalu Javer paši in njegovi ženi ter drugim častnikom so se rezervirali najlepši prostori častniškega kluba.

POOBLAŠČENCI PO PREMIRJU.

Pariz, 7. decembra. »Matin« poroča, da so pooblaščenci potem, ko se je sklenilo premirje, izpili par steklenic šampanjca in se nato objeli ter poljubili. Grški delegati se tega čina niso udeležili.

KOLERA V CARIGRADU.

Carigrad, 7. decembra. Včeraj in predvčerajšnjem se je prijavilo 53 slučajev kolere, od teh 24 smrtnih.

SRBIJA NOČE VOJSKE.

Pariz, 7. decembra. »Liberté« poroča, da je Pašić izjavil: Srbija po sedanjih vojski, ki je stala toliko žrtev, ne želi druge. Upati je, da se vsa sporna vprašanja mirno rešijo. Srbija bo svoje zahteve glede Adrije in koridora do nje omejila na najnujnejše.

TURŠKI ČASNIKARSKI APEL NA AVSTRIJO.

Carigrad, 7. decembra. Halil Kemal piše v »İkdamu«: »Ako Grčija in slovenske balkanske države dobe premoč nad Turčijo, bo to za Avstrijo nevarno. Zdi se, da se Avstriji te resnice zdaj zavedajo. Bati se je le, da so to morebiti prepozno opazili in bodo primorani doprinese žrtev, da to popravijo.« Halil Kemal je najuglednejši žurnalista stranke velikega vezirja.

RUSIJA MOLČI.

Dunaj, 7. decembra. »N. Fr. Presse« poroča iz Peterburga, da Rusija svojega stališča še ne označi. Rusija noče vojske. Sasonov ne bo v dumi govoril o položaju na izrečno željo cara.

SRBSKI TISKOVNI URAD O STALIŠČU SRBIJE.

Belgrad, 7. decembra. Tiskovni urad izjavlja, da bo Srbija privolila v vsak predlog Avstrije, ki ne bo tangiral politične in gospodarske neodvisnosti Srbije.

KIDERLEN-WÄCHTER KONFERIRA.

Pariz, 7. decembra. 5. t. m. je nemški državni tajnik Kiderlen-Wächter v Berlinu konferiral s poslaniki glede poslaniških posvetovanj v Londonu. Danes se bo posvetoval glede tega tudi ministrski predsednik Poincaré z zastopniki balkanskih držav. Upati je, da se albansko in srbsko vprašanje reši povoljno.

GRŠKA V SOGLASJU S SVOJIMI ZAVEZNIKI.

Atene, 7. decembra. (Uradno.) Danes je objavila atenska brzojavna agencija uradno sporočilo: Dejstva, da Grška ni podpisala premirja, ni smatrali za nesoglasje z zavezniki. Iz pojasnil, ki smo jih dobili, je razvidno, da hoče Grška z operacijami svojega brodovja na Jonskem in Egejskem morju

onemogočiti proviantiranje turških čet v Epiru in v Traciji. Ako Grška ni podpisala premirja, je varovala bolj interese svojih zaveznikov nego svoje, zakaj toliko četverozveza kakor tudi upanje na mir bi bilo močno ovrženo, ako bi se Turčiji posrečilo proviantirati svoje čete pri Dardanelah in Čataldži. Zato je naravno in dosledno, da je zavzela Grška glede premirja drugačno stališče dogovorno z zavezniki. Pri mirovni pogajanji pa bodo navzoči tudi grški pooblaščenci in bodo v par dneh odpotovali v London.

GRČIJA PREMIRJE PODPISALA?

Pariz, 7. decembra. »Echo de Paris« in »Petit Parisien« poročata, da je Grčija 5. t. m. zvečer premirje podpisala.

GRČIJA SE ZARADI PREMIRJA POGAJA S TURČIJO.

Frankobrod, 7. decembra. »Frankfurter Zeitung« poroča, da se bodo vršila med Grčijo in Turčijo direktna pogajanja glede premirja in sicer na Dunaju.

PROTI MAŽARSKIM LAŽEM.

Dunaj, 7. decembra. »Danzers Armeezeitung« pravi, da ima dokaze v rokah, da so vse mažarske vesti o uporabi hrvaških in srbskih avstrijskih vojakov zlagane in da tudi mažarskim vestem o nelojalnosti srbskega bivalsiva v Banatu ne veruje. To so znane mažarske denunciacije.

SOLUNSKO VPRAŠANJE.

Sofia, 7. decembra. Baje so Grki pozvali bulgarskega generala Todorova, naj svoje čete iz Soluna umakne.

ZNAČILNA IZJAVA »TRIBUNE« GLEDE ADRIJE.

Rim, 7. decembra. Oficijozna »Tribuna« piše, da je za Italijo veliko večjega pomena, da se na jadranski vzhodni obali ne ustanovi kaka pomorska sila, nego za Avstrijo. Avstrija ima v Adriji vse, česar želi, Italija pa niti enega opirališča za brodovje. Avstrijo lahko kdo v Adriji zapre, da vun ne more, Italija pa sploh ne bi mogla z brodovjem vanjo, ako bi ji kdo zaprl otrantsko ožino.

TURČIJA HOČE REFORMIRATI ZDAJ AZIJO.

Carigrad, 7. decembra. Na nujne predloge Anglije in Rusije je Porta sklenila nastaviti 16 ruskih in angleških nadzorikov za Anatolijo in Mezopotamijo ter dovoliti ondotnim občinam avtonomijo. Za agrarne instruktore se imenujejo tudi nekateri Avstrijci.

FRANCIJA VARUJE SVOJE INTERESE V EVROPSKI IN AZIJSKI TURČIJI.

Pariz, 7. decembra. »Temps« piše, da Francija od Turčije zahteva, da more Francija uspešno izvrševati protektorat nad katoličani v Libanonu. Francija po tudi od balkanske zveze zahtevala, da pusti svobodo katoliškim cerkvenim in šolskim zavodom v Makedoniji.

ZA PREMOČ ANGLIJE NA MORJU.

Ottawa, 7. decembra. Kanadski ministrski predsednik Borden je v zbornici izjavil, da mora biti skrb Anglije, da sprči velikega pomorskega oboroževanja Avstrije, ki ima le 140 milj obali in nima kolonij, vzdrži svojo morskmo premoč tudi v sredozemskem morju, kjer jo je izgubila.

»DANZERS ARMEE-ZEITUNG«

ZAVRATA NEMŠKE NACIONALNE.

Dunaj, 7. decembra. »Danzers Armee-Zeitung« piše, da se Avstrija ne bojuje zoper Slovence, oziroma Srbe. Dobrnigovo bratenje z Mažari je nazadnjaško. Avstrija bi se le v slučaju, da je ogrožena, bojevala zoper Srbijo in Rusijo, a ne, da bi srbsko ljudstvo podjarmila. Srbsko ljudstvo je visoko kulturno. Če nas Nemčija podpira, to ni radi pangermanstva. Nemškonacionalni dijaki na Dunaju, ki prirejajo patriotične manifestacije, naj vedo, da Avstrija ne sme zoper Slovence. Boj bi bil le za njeno eksistenco. Hočemo nove Avstrije, ki ne bo ne proti Nemcem, ne proti Slovanom, ki so vedno patriotični.

PRINC HENRIK PRUSKI NA ANGLEŠKEM.

London, 7. decembra. Princ Henrik pruski je dospel v Sandringham na obisk angleške kraljevske dvojice. Govori se, da dospeta na obisk v kratkem tudi nemški cesar in cesarica.

VOJAŠKI POLOŽAJ PO TURŠKI SODBI.

Carigrad, 7. decembra. V Odrinu se nahaja 18.000 do 24.000 vojakov. Skader ima zadosti živil. Janina se bo lahko uspešno branila. Grške oblegovalne čete bo prepodila turška zahodna armada, ki se je iz Bitolja umaknila proti Janini. Pri Čataldži prekašajo turške čete bulgarske po številu. Bulgari so pri Čataldži izgubili

14.000 mož (?). 4. t. m. so Bulgari in Srbi poizkusili napad na Odrin, a so bili zmagovito zavrtnjeni.

MAŽARSKO POROČILO O SRBSKIH PRIPRAVAH.

Budimpešta, 7. decembra. »Az Uszág« poroča, da postavljajo Srbi nasproti kolo-dvoru v Orsovi na donavskem obrežju to-pove.

BORZA.

Dunaj, 7. decembra. Borza je precej slabo poslovala.

V LONDONU PRIČAKUJEJO AVSTRIJSKEGA ODGOVORA.

London, 7. decembra. Odgovor avstrijske vlade na predlog sir Edvarda Greya glede razgovora poslanikov še ni došel, pričakuje se pa, da se bo Avstrija razgovora udeležila. Evropski položaj se tu presoja ugodno.

RAZPOLOŽENJE V ČRNOGORI.

Cetinje, 7. decembra. Črnogorska javnost s premirjem ni bogve kaj zadovoljna, dasi je vojska Črnogore stala veliko žrtev na ljudeh in denarju. Črnogorci se resno boje, da ne bodo dobili Skadra. Kar se tiče Bulgarije, so-dijo Črnogorci, da je doprinesla v vojski toliko žrtev, da je njena težnja po miru popolnoma razumljiva. Bulgarija bi se po sodbi Črnogorcev niti resno ne upirala misli, da postane Makedonija avtonomna. Bulgarija računa namreč baje na to, da bo Makedonijo lahko pozneje brez težav v celoti anektirala, dočim bi jo zdaj morala deliti s Srbijo in Grško, kar ji baje ni ljubo. — Značilno je, da je črnogorska vlada sklep premirja skušala javnosti prikriti in je, ko je premirje bilo že sklenjeno, alar-mirala ljudstvo, da se začne odločiven napad na Skader. Kraljica, princeze in veliko ljudstva se je podalo na Belvedere, odkoder se lahko sliši grmenje topov, a ni bilo ničesar. Javnost je zaznala za premirje iz brzojavk avstrijskega brzojavnega urada.

SRBI O MEJAH ALBANIJE.

Pariz, 7. decembra. »Matin« poroča iz Beograda: Balkanska zveza bo v Londonu zastopala glede Albanije stališče, da ima postati avtonomna. Njene meje se bodo določile tako, da bodo vse reke, ki se izlivajo v Jadransko morje, pripadale Albaniji. Severna meja bo torej šla od rta Rodoni po reki Mati do Debora, odtod proti Ohridskemu jezeru. Južna meja proti Grčiji je še odprto vprašanje.

AVDIJENCA PRESTOLONASLEDNIKA.

Dunaj, 7. decembra. Cesar je sprejel danes prestolonaslednika v posebni avdi-jenci.

DUNAJSKI ŽUPAN OSTOPI?

Dunaj, 7. decembra. Kljub vsem dem-mentijem se vzdržuje vest, da bo dunajski župan dr. Neumayer baje zavoljo nekih zasebnih pisem, ki ga kompromitujejo, od-stopil.

CESAREVIČ.

Peterburg, 7. decembra. Danes se je Carevič prvič po svoji bolezni četrti ure sam sprehajal, oprt na strežaje, po parku v Carskem selu.

PREISKAVA PROTI SPLITSKEMU ŽUPANU USTAVLJENA.

Split, 7. decembra. Preiskava proti županu Kataliniću, katerega je obdolžil komisar Persich radi njegovega go-vora veleizdaje, je ustavljena. Sedaj toži Katalinić komisarja radi razžalje-nja časti.

OGROMNA DEFRAVDACIJA.

Stockholm, 7. decembra. Tu so zaprli bančnega ravnatelja Idmana, ki je pone-veril 6 milijonov.

Veseli so otroci le tedaj, če se tudi v zdravstvenem oziru dobro počutijo; k temu spada v prvi vrsti redno odvajanje. Kolikokrat pa ne-spametni otroci ne obračajo na to dovolj pozornosti. Šele njih sprem-enjena nprav, nevolja do igranja in dela nam izdajo, kaj jim manjka. Naglo skozi nekaj dni po pol ko-zarca naravne Franc Jožef-ove gren-čice in igranje bode urejena motena prebava; veselost in živahnost se bode otrokom zopet povrnila. Pred-pisano od mnogih slovečih zdravni-kov za otroke kot: Herhardt, Hennig, in mnogih drugih. — Dobiva se v lekarnah, drožerijah, in proda-jalnah rudninskih voda. Ravnateljstvo Franc Jožef-ovih zdravilnih vrelcev v Budimpešti.

Podružnice: Baden, Češka Kamnica, Češka Lipa, Brno, Jablanice, Graalsee, Inmost, Krakov, Litomerice, Moravski Zumperv, Meran, Mödling, Novi Jicin, Plzen, Praga, Liberec, Toplice-Senov, Dunajsko Novomesto, Ovitava.

Menjalnice na Dunaju: II. Taborska 4, III. Löwengasse 27, III. Un-gargasse 77, IV. Wiedner Hauptstrasse 12, V. Schönbrunnstrasse 88A, VI. Gumpendorferstrasse 22, VII. Ma-n-hilferstrasse 92, VIII. Lerchenfelderstrasse 132, IX. A-erstrasse 32 XVII. Währingerstrasse 82, XIX. Döblinger Hauptstrasse 33, XXI. Flo-ridsdorf, Hauptstrasse 42

Akcijski kapital:

K 50.000.000.

C. kr. priv.

člena in menjalnična delniška družba

Dunaj, I. Wollzeile 1.

Osrednja menjalnica: Dunaj, I. Wollzeile 1.

Rezervni fond:

K 22.000.000.

„MERKUR“

Obrestovanje vlog od

10. decembra t. l. po

Rentni davci plačuje banka iz svojega.

Izvršuje vse bančne posle.

4 1/4 0/0

Turške grozovitosti.

Boj za življenje in smrt.

Piše prof. Anton Bezenšek.

Sofija, koncem novembra.

Leta 1885. sem opisal v Koledarju Družbe sv. Mohorja »Človeško klanje v Bataku«. Nekaj še bolj groznega pa posnamem na kratko po opisih francoskega lista »Echo de Paris« in po brzojavu ruskega pisatelja Nemiroviča-Dančenka iz Ermenkjoja (vasi blizu mesta Čataldže).

Francoski dopisnik pripoveduje o grozovitostih, ki so se godile v vasi Azboje (oddaljeni 3 km od Vize) takšne podrobnosti, da bi bil najprimernejši naslov za to: Človeško klanje v Azboji. Dopisnik piše:

Glavni bolgarski stan nas je povabil, naj gremo v to vas, da konstatiramo izvršene zločine in da jih opišemo.

Šli smo sredi njiv, po katerih je stala voda do kolena. Okoli in okoli so vse vasi v plamenih. Turki opustošijo na begu vse, kar jim pride v roke. To je pač zakon vojaški, in premagane armade v vseh deželah delajo isto. A da se kolje nedolžno ljudstvo, ki prebiva v teh krajih in ne nosi nobene krivde, razun da je krščansko, to pa ni vojaško, ampak divjaško.

Proti tem rabljem se mora vse krščanstvo vzdigniti, in civilizacija ima pravico, jih uničiti in zaglati ven iz civiliziranega dela sveta.

Naj povem, kar sem videl v Azboji. Ta vas, ležeča sredi velike poljane, šteje 200 hiš, stoječih okoli male pravoslavne cerkve. Prebivalci so samo Grki; tukaj ni bilo niti Turkov niti Bolgarov. V to vas je prišla proti večeru poslednja straža Abdulah - paševe armade. En del vaščanov je mogel še zbežati. Okoli 70 mož, žen in otrok je pribežalo v cerkev in se noter zapiralo.

Medtem so turški vojaki plenili po vasi in zažigali poslopja. Kdor jim je prišel v roke, je bil ubit. Fotografiral sem truplo malega deteta, ki je šlo samc nekoliko mesecev. Imelo je prebito glavo. Potem sem fotografiral malo dekle z zlatorumenimi lasmi, staro 12 let, ki je ležalo poleg trupla nekega moža z odrezanimi nogama.

Povsod med kadečimi se razvalinami se vidijo kosi človeških trupel. Niti ena hiša ni ostala nepoškodovana, niti en svedok ni ostal živ, da bi nam mogel pričati o tej grozni drami.

Turki so pobili vse ljudi in živali: ovce, svinje, pse itd. Njihova krvava roka ne prizaneha nikomur, njih zverstvo se naslaja na mukah nedolžnih žrtev.

Najgroznejša žaloigra pa se je vršila v mali cerkvi, kjer je bilo onih 70 zaprtih mož, žen in otrok mučenih do smrti; v cerkvi je ostalo samo 18 živih, ne vemo kako. Te so pa vse peljali ven iz vasi in so jih tam postreljali. Cerkev so zažgali, da se je zrušila nad mučnike, pokrivši trupla s pepelom in opeko.

To grozno klanje in pustošenje je trajalo kakih pet do šest ur. Bilo je dosti dela, dokler se je pokončala cela velika vas s hišami in prebivalci vred. Sicer pa to klanje ni prvo niti poslednje.

Koliko je pa še grozovitosti, izvršenih na krščanskih ranjenicah. O njih imajo v glavnem bolgarskem stanu dolg spis. Ranjen vojak brez orožja je za vsakega, bodisi prijatelj ali sovražnik, nekaj svetega; a Turkom je v zabavo.

Ljudje se kar tresejo, ko pripovedujejo grozne prizore, nasilstva, ropanja žen in deklet. To so zverstva v najstrožjem pomenu besede.

Eno je, čemur se čudimo: kako so mogli ti ljudje takšne okrutnosti do danes trpeti?

Ko smo mi gledali te strašne prizore, se nam približa bolgarski častnik in reče: »Ali vidite, gospodje, zakaj se bijemo proti Turkom in zakaj jih hočemo izpoditi iz Evrope? A Evropa vse to ignorira in stoji sklenjenih rok na strani, in zato se smatra kot udeležnica turških zverstev?«

A za zločini sledi maščevanje. Cesta, ki vodi od Bize do Saraja, je polna blata v daljavi več kilometrov. Po tej cesti so vlačili Turki vojni material, po nji so bežali turški begunci iz vojske. Tod so se drenjali ljudje in živina, bili so se begunci in vojaki med seboj in streljali drug na drugega. Večina vozov z bojnimi materiali je obtičala v blatu, istotako topovi in bolniški vozovi. Ni bilo mogoče ne naprej ne nazaj. Poginili je bilo treba sredi blata. Videti je avtomobil, ki se je pogreznil sredi blata; vsi štirje potniki so bili zakopani v ta strašen grob.

Tako opisuje očividec grozne prizore iz bojnega polja.

Znani ruski pisatelj Nemirovič-Dančenko piše o bojnem polju okoli Čataldže iz Ermenkjoja:

»Carigrad je obdan z armado. Noben begunec od Čataldže ne bo mogel pretrgati te verige.

Na prostoru med čataldženskimi forti in Carigradom se vrše neverjetne grozovitosti. Strašnih muk ljudstva ni mogoče opisati. Na begu so Turki ugrabili vse, kar so našli; vlekli so seboj tudi dekleta iz grških vasi; ljudem niso pustili niti skorjice kruha.

Iz pozicij pri čataldženskih utrdbah se čuje grmenje topov. Pripravlja se poslednje dejanje velike tragedije. Nikdo v bolgarski armadi noče slišati o posredovanju za mir. Narodna armada, boreča se zmagonosno za svobodo in neodvisnost, bo podrla vse, kar bi jo moglo zadržati na poti do Carigrada. Za njo stoje milijoni ljudstva, ki je izmučeno in si želi človeških pravic ter si osigurati življenje.

Stanje belgrajske armade je odlično. Velikanski marši, silni močni boji je niso utrdili.

Turki so zapustili mesto Čataldže, ker so višočine okoli njega nevarne v vojskem času. Vsi so se vtaborili v fortih ali pa so se prestavili v središče pri Lazarköju, da branijo prednji front.

»Dober« zaveznik Turčije so izredno slabe ceste. Ko po njih vozijo topove, se lomijo konjem kopita in vozem kolesa, tako da material ne more naprej. Včeraj sem jahal 9 ur, a sem komaj prejahal 20 km. Na celem potu nisem videl niti ene vasi, niti enega vrta. Pod milim nebom, kjer veje topel veter od Bospora, je zemlja posejana z nizkim hrastjem, kjer se divji trn tako na goste vije, da skoraj ne moreš skozi.

Obupnost se me je polastila pri pogledu na ruševine nekdanjih cvetočih vasi, katere so Turki razdžali.

Povsod puščava in mrtvilo!

BOSENSKI SABOR

se je ex praesidio 9. t. m. odgodil, ker so se glede na jezikovno vprašanje sprli Hrvatje z mohamedanci.

: Naročite „Slovenca“ :

Cerkveni vestnik.

Musica sacra v stolnici.

Jutri na praznik Brezmadežnega Spočetja Marijinega in obenem patrocinijsv. Nikolaja se bo pri pontifikalni sv. maši ob desetih izvajalo sledeče: Misa Loreta, zl. V. Goller, gradual »Inveni David«, zl. St. Premrl, pri ofertoriju: »Jubilata Deo«, zl. R. Wagner.

Darovi.

za balkanski odsek Apostolstva sv. Cirila in Metoda.

III. izkaz.

Jožef Somrak zbral 3 K. — Zupnija Leskova 30 K 70 h. — R. Holbl 2 K. — Družina Ferk 4 K. — Mladenčič s Klanca pri Komendi od »preže« 8 K. — M. Plemenitaš 10 K. — Zupnik F. Zbaničnik 10 K. — Upravništvo »Novega Časa« 85 K 60 h. — M. Košir zbrala 4 K 79 h. — Marijina družba v Mengšu zbrala 135 K. — Zupni urad Stara Loka 21 K. — Zupljani pri Mariji na Zili 4 K. — Artičani po zupniku A. Bolkoviču 26 K 92 h. — Neimenovana zbrala 16 K. — M. Martinič 2 K. — J. Vidmar v Begunjah pri Cerknici zbrala 16 K 30 h. — Neimenovana po gospej Schiffrer 40 K. — Vrhnica 5 K. — M. Seljak 2 K. — Dunajske Slovenke 38 K. — Zupnik J. Zupanc 15 K 40 h. — F. Miklavčič 10 K. — Zupnija Sv. Gregor 5 K. — Zbirka pri Selaku v Skočjanu pri Mokronogu 10 K. — Zupnija Vodice 40 K. — L. Rode 10 K. — Trgovci J. Mikl 10 K. — Zupnik A. Lovšin 20 K. — Marijina družba pri Sv. Jakobu v Rožu 6 K. — F. Kadilnik 1 K. — Trije dijaki 1 K. — V glasbeni šoli »Ljubljane« zbrala prof. S. L. Gerbičeva v svojem razredu 28 K. od katerih je darovala prof. Gerbičeva 4 K. Ema Pollak 5 K. drugo pa učenke in učenci Janežič, Orehek, Lap, Jošt, Zupančič, Čuk, Tomšič, Kavčič, Pollak, Supin, Soklič, Petelin, Ogrin, Petrič, Višjanka, Potokar. — Več neimenovanih 42 K 10 h. — gdnca. N. Fabjan zbrala 26 K 24 h. — Zupnija Ljubno 30 K. — Čisti dobiček od balkanskih razglednic 275 K. — Skupno 1014 K 5 h. — I. in II. izkaz 2437 K, torej vsega skupaj 3451 K 5 h.

DAROVI ZA RANJENCE NA BALKANU.

VI. izkaz.

Zupnik J. Meršolj v Retečah, zbirka 8 K. — Zupnija Sevnica ob Savi 100 K. — Zupnija Col pri Vipavi 82 K. — Zupnija Sorica, Ilz., 17 K 60 h. — Zupnija Krka 3 K 46 h. — Zupnija Dolenjavas pri Ribnici 28 K. — Zupnija Trnovo na Notranjskem 311 K. — Mana Preša v Cerkljah pri Kranju 12 K 20 h. — Zbirka Vičarov 8 K 30 h. — Svatje na svatbi Ivana Mohorčič v Lozah 15 K. — Zupanstvo Moste pri Ljubljani 100 K. — Zbirka v Mostah 73 K 44 h. — Stanko Kenda v Kamniku zbral 20 K 10 h. — Jos. Knavs v Barkovljah 10 K. — Leopoldina Kogej, šolska voditeljica na Vojskem, zbrala 40 K. — Zupnija Brežice 40 K. — Bralno društvo pri Sv. Benediktu v Slov. Goricah 42 K 98 h. — Društvo »Hrušica« v Hrušici v Istri 75 K. — Zupljani na Jesenicah 92 K 80 h. — Zupnija Podbrezje 27 kron 90 vin. — Zupnija St. Lambert 21 K. — Neimenovani 6 K. — Fr. Gustin v Trstu 10 K. — A. Čok v Trstu 5 K. — Fr. Vranjac v Trstu 10 K. — Stefan Jenko, vikar, Podgrađe, 4 K 60 h. — Mat. Štrubelj v Gladbeku 3 K. — Zidarski mojster Ivan Ogrin v Ljubljani 20 K. — Zupljani na Dobrovi 36 K. — Nelmen, 2 K. — Zupnija Videm 38 K. — Kalžrova družina na Koroškem 2 K. — Vsota 1265 K 35 h; prišteti izkazi I. do V. 7145 K 35 h ter I. do III. izkaz Balkanskega odseka 3451 K 5 h, skupaj 11.861 K 76 h.

KNJIGOTRŽTVO.

Balkanska povest. Leta 1910. je izšla krasna povest iz balkanske zgodovine: »Vstaja Škenderbegova«. Cena samo 60 vin., vezano 80 vin. Knjiga opisuje delo in življenje krščan. junaka Škenderbega, sina epirškega kneza, ki se je proslavil po celem Balkanu in o katerem se ravno sedaj vsak dan kaj čuje. Škenderbeg je pod vladjo sultana Murata II. prišel na turški dvor, kjer je vsled svojih velikih zmožnosti in osebnosti neustrašenosti bil imenovan celo vojskovodjem. Baval se je pa vedno z mislijo, kako bi osvobodil svojo po Turkih podjarmljeno domovino, kar se mu je v zvezi z ogrskim junakom Hunjadijem tudi posrečilo. Pri tem je tudi rešil prekrasno Hunjadijevo hčer, katero so Turki zajeli in jo poslali v sultanov harem.

Škenderberg je vzor krščanskega junaka, ki gori domovinske ljubezni in se ne straši nobenih žrtev in bojov, da reši svoj narod. Baš sedaj, ko je zanimanje za Balkan in njega zgodovino posebno aktualno, bo vsak bral to krasno povest z velikim veseljem in še večjim navdušenjem. Knjiga nudi velik vpogled v zgodovino balkanskih narodov in se dobi v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Kupujte le vžigalice: V korist obmejnim Slovincem!

Medlost zgine

Koliko sredstev se tudi danes za vse hvali, večji del pa kakor so naenkrat nestala, tako tudi hitro zginejo. Ne uživajo nobenega zaupanja, ker ne morejo izkazati dolgoletnih pripoznanjih uspehov in preizkušenih učinkov. Kako vse drugače

SCOTTOVA EMULZIJA,

to že 37 let v zdravniškem in laičnem svetu slavnoznano krepljivo sredstvo. Osebam, ki imajo prenaporno delo in ga vključujejo v uživanje, ne morejo pustiti, se zelo priporoča par tednov za povrstjo raba Scottove emulzije. Dobredejen upliv tega preparata bode kmalu opaziti, na veselju do jedi, na večji telesni moči; in roko ob roki bosta šla svež pogum in nova moč življenja.

Ampak biti mora prislina Scottova emulzija.

Cena originalnih steklenic je 2 K 50 v. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošlje 30 vin., v znakah na SCOTT & BOWNE, G. m. b. H., in se sklicuje na ta časopis, d. stavi se mu, da pošljuje potem lekarno za poskušnjo.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 7 decembra 1912.

Pšenica za april 1913. 12'06
Rž za april 1913. 10'55
Oves za april 1913. 11'26
Koruza za maj 1913. 7'78

Oslovski kašelji mnogo ugodnejše in lažje prestanete ter hitreje preteče, če od začetka rabite zdravniško toplo priporočeno Thymomel Scillae iz lekarne B. Fragnerja v Pragi. Steklenice po 2 K 20 h se dobijo skoro po vseh lekarnah, vendar pazite zelo na ime Thymomel Scillae.

3875

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, žalostno vest, da je naš iskreno ljubljani soprog, oziroma brat, svak in stric, gospod

Ivan Ahlin

posestnik

danes zjutraj po kratki mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, v starosti 30 let, udano in mirno v Gospodu zaspal.

Truplo dragega rajnika se bo v soboto, dne 7. t. m. popoldne v Leonišu v Ljubljani dvignilo ter prepeljalo v Cerklje na Goren s to.

Pogreb nepozabnega rajnika se vrši v nedeljo dne 8. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti v Cerkljah na odnotno farno pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah.

Bodi mu blag spomin!

Cerklje na Gorenj., 6. dec. 1912.

Manica Ahlin roj. Murnik, soproga. — Fran Ahlin, brat. — Franciška Ahlin roj. Ahlin, svakinja. — Mici, Fran, nečaka.

I. slov. pogrebni zavod Jos. Turk.

Išče se

3817

prodajalka

»Pecirjake stroke, katera je dobra in poštena, vodila bi samostalno trgovino. Imeti mora nekaj velje. — Vpraša naj se pri J. Oražmu, županu na Sletu št. 35 pri Ljubljani

Iskreno zahvalo

izrekam v svojem imenu kakor tudi v imenu vseh ostalih sorodnikov vsem mnogobrojnim znancem in prijateljem, ki so nam izkazali toliko sočutja povodom prerane in nena-domestne izgube naše iskreno ljubljene soproge, ozir. hčere in sestre

Jožefe Štern.

Prav posebno zahvalo sem pa dolžan izreči preč. duhovščini, vsem, ki so predragi pokojnici stali na strani v njenih zadnjih urah, kakor tudi vsem mnogoštevilnim udeležnikom pogreba.

Bodi Bog vsem obilen plačnik!

Ljubljana, 7. decembra 1912.

3808

Anton Štern.

Radi preobline zaloge zimskega blaga

se prodaja pri domači turški

3518

ce-
neje **20%** ce-
neje

„pri Valvasorju“

J. Petkosig

Ljubljana, Stari trg št. 4

trgovina z manufakturnim in pletenim blagom i. t. d.

Nadležne kocine

na obrznu in na rokah odstranjevanje v petih minutah

odstranjevalec kocin

dr. H. K. K. K.

zajamč., neškodljiv, gotov uspeh. Skatlja za K 4 — zadostno. Razpošilja strogo diskretno

R. s. dr. A. Rix, Laboratorij Dunaj IX, Berggasse 47 N.

Zaloga v Ljubljani: Lekarna „pri zlatem Jelenju“, parfumerija A. Kaučič in drogerija „Adrija“.

Ženitna ponudba.

Mladenec, star 33 let, primerne izobrazbe, 3000 kron gotovine, večje slovenščine in nemščine se želi seznaniti z dobro in miroljubno gospodino, 25 do 35 let starosti, ki bi imela 2000 do 3000 kron gotovine, gostilno ali trgovino; vdove brez otrok niso izključene. Tajnost strogo zajamčena. Prijazni dopisi, pod »Weinachten 1912“, poste rest., Dorsten, Westfalen.

2802

Kanarčki

pristni harcarji (Edelroller), do mače reje, izvrstni pevci se priporočajo po nizkih cenah, 8, 10, 12 in 20 K. Franc Omahna, Ljubljana, Mestni trg 10. 3751

Vaš otrok

dobi lahko v teh dneh mal nahod, če se segreje in potem hitro ohladi. Ne zamudite v takem slučaju ubraniti se hujših bolezni in dajte otroku dobro dišeče, zdravniško priporočeno sredstvo, ki lajša kašelji

Thymomel Scillae.

Izdolovanje in glavna zaloga v

B. FRAGNER-ja lekarni

c. in kr. dvor. dobavitelj Praga III., št. 203.

Prosimo, vprašajte svojega zdravnika!

1 steklenica K 2-20. Po pošti francoz proti naprej pošiljati K 2-90. 3 steklenice proti naprej pošiljati 7 K. 10 steklenic proti naprej pošiljati 20 K.

Pozor na ime sredstva, izdelavatelja in varstveno znamko. 3119

Dobiva se v vseh lekarnah. V Ljubljani: Rihard Sušnik, dr. G. Piccoli, Jos. Cizmar.

Pisml s Cetinja.

Cetinje, 2. decembra.

Včeraj in danes se nahajamo v popolni negotovosti.

Zadnje dni so se vršile velike priprave za končni glavni napad na Skader, ki so nas navdajale s strahom, saj so obečale silno krvave dneve. Pod Skader je odšlo silno mnogo municije, za 1500 ranjencev obvez itd. Oddelki in prostovoljci Rdečega križa so bili premeščeni na Grudo in Muričane. Vojak, ki se radi utrjuje v enomestnosti krepili na Cetinju — in teh je bilo precej — so bili vsi do zadnjega pozvani nazaj na bojišče, in sicer vsi brez izjeme na Grudo, torej k Skadru.

Očividno je torej, da je šlo za zavzetje Skadra in obenem vsekakor tudi za odločilno akcijo na Taraboš. Velika razburjenost je vladala na Cetinju zlasti v nedeljo, ker se je širila vest, da bo ob 2. uri popoldne začetek odločilnega artiljerijskega napada. Nekateri so vedeli povedati celo vse podrobnosti napada, češ, da se bo mesto bombardiralo od dveh do štirih, nato se bo pa ogenj prekinil, da se vidi, ali se mesto ni morda voljno udati. Potem bi se bombardiranje nadaljevalo brez vsakega ozira na posamezne zgradbe in prebivalstvo — pod geslom: Skader mora pasti!

Koliko resnice je bilo na teh vesteh, ni mogoče natančno dognati, a popolnoma prave te govorice vsekakor niso bile. Krog dveh popoldne se je dvor (kraljica in knežinja) odpeljal na Belvedere, t. j. breg, s katerega se more opazovati topovska borba na Skadru; že pred dohodom dvora so bili pripravljeni stoli in daljnogledi. Imelo je torej vsekakor priti do kakšne odločilnejše artiljerijske akcije, kar se pa ni zgodilo. Tisti, ki so bili na Belvederu, pripovedujejo, da je bilo slišati le par topovskih strelcov, dasi je bilo vreme popolnoma ugodno in se je lahko natanko čulo. Pričakovane, oziroma nameravane akcije torej ni bilo.

Uradnih vesti o tem dnevu ni bilo nobenih, kar zopet dokazuje, da se akcija ni izvršila — najbrže pač radi premirja.

Vojaki, ki so danes iz tabora na Grudi po opravihi prišli na Cetinje, pripovedujejo, da je vojska izredno dobro razpodeljena, čeprav je vreme naravnost grozno.

Že dva dni pokriva megla vse naokrog, dež pa lije noč in dan brez prestanka. Vojska vsled tega zelo trpi, ker premočeni lesnoče gorati in se vojaštvo ne more ogreti in posušiti obleko. Sreča je še, da je zadnji čas vsaj s hrano dobro preskrbljena, ker so gnali v tabor cele črede goved in ovac.

Mimogrede naj povem še dogodbico, ki sem jo sinoči slišal. V kavarni so mi pokazali nevelikega, suhega in koščenega človeka, ki je odnesel rekord v jedi. Bilo je na bojišču nekje okrog Djakovice. Po dvadnevem popolnem stradanju so končno dobili hrane — zaplenili so namreč čredo, ki je bila namenjena za turško vojsko, to je za Arnavte. Ob takih prilikah se vojaki navadno razdele na skupine po 10 mož in potem se jim razdeli meso, to je nezaklano živino, da si jo sami pripravijo, kajti črnogorske vojske ne spremljajo kuharji in kuhinje. V slučaju, o katerem pripovedujem, je prišel na vsakih sedem tovarišev po en cel vol — seveda tiste vrste, ki jih pri vas poznate pod imenom »buša«. Med drugimi je tudi naš junak dobil svoj del, ki bi ga imel deliti še z enim tovarišem; ta je bil pa bolan in ni hotel mesa. Naložili so ogenj in vsak je pekel svoj kos. Naš junak je pekel dvojno porcijo, ki bi bila pa tudi trem zadostovala. Ko je spekel, je še enkrat ponudil kos svojemu tovarišu, toda ta je zopet odklonil. Nato se je pa mož sam lotil posla; ražen s mesom je zasadil v zemljo, se vlegel poleg in rezal in jedel — jedel in rezal tako vztrajno, da je svojo dvojno porcijo pospravil preje, nego drugi svoj del.

× × ×

Kralj se še zmerom nahaja v taboru ter kljub slabemu vremenu hodi med vojake. Dolgčas preganja vojaška godba, ki vsak dan svira v taboru.

Na Cetinju je zopet vse prazno in pusto, ker so odšli vsi vojaki, ki so se nekaj časa nahajali tukaj. Dobili smo pa nekaj novega, čeprav še ni bilo izvršeno. Predvčerajšnjim je namreč izšla naredba vrhovnega poveljnika, s katero se za dobo vojne uvaža za tatvine telesna kazens s šibami. Morda bomo še priča kake take procedure ...

× × ×

Cetinje, 3. decembra 1912.

Včerajšnji boj.

Od včeraj popoldne pa do polnoči se je bila pri Skadru vrlo ljuta bitka. Turki so navalili od Bardanjola sem in skušali razbiti črnogorsko krilo, ki zapira črto od reke Kira do Krake. Razvil se je vroč boj, v katerem so bili Turki pobiti in potisnjeni nazaj na njihove pozicije.

Zvedel sem od nekega častnika, ki se je danes z Grude vrnil na Cetinje, da je bila včerajšnja bitka res huda; delovala je

v prvi vrsti artiljerija. Turki so ljuto napadali in očividno hoteli to krilo črnogorske vojske.

Črnogorske pozicije pod Skadrom

so jako ugodne. Višina Goleni, s katere je bila šele pred nekaj dnevi pregnana turška artiljerija, se sicer še ni zasedla, ker jo dosegajo turški topovi, vendar je pa zaprt in je Turkom onemogočeno, da bi jo mogli zopet zavzeti in spraviti nanjo svoje topove. Bardanjol je v turških rokah, naši pa imajo še mnogo ugodnejšo postojanko na gori Šurju, kjer so z naravnimi pečinami tako dobro zavarovani, da se jim Turki ne morejo približati in jim tudi s topovi ne morejo škoditi; pač pa Črnogorci lahko uspešno napadajo turške pozicije na Bardanjolu. Bombardiranje in ogenj iz pušk sta tudi na dnevnem redu, čeprav ne vselej v velikem obsegu.

Bramba Skadra

je po sodbi prej omenjenega črnogorskega častnika izvrstna. Poveljnik Skadra, Hasan Ali Riza bej, kaže visoko vojno izobrazbo in dela Črnogorcem s svojo obrambo veliko težav. Razmere v črnogorski armadi in razni pogrški, o katerih sem že večkrat govoril, so mu omogočili, da je mogel takoj izpočetka vojne mesto utrditi; zgradil je nekaj novih utrdb, druge je popravil ter se sploh v vsakem oziru dobro pripravil na junaško brambo. Njegove čete redno izpadajo iz mesta in svojih utrdb in napadajo Črnogorce — z namenom, da bi jih utrudile in jim prizadele čim več škode. Odločne ofenzive, da bi se pretolkel skozi verigo črnogorske vojske — pa seveda ne bo poizkusil, ker bi mu to v sedanjih razmerah nič ne koristilo; četudi bi v najpovolnejšem slučaju prodrli ta korod, bi vendar ne imel nikamor bežati s svojo vojsko. Zato je sedaj njegova naloga le ta, da junaško brani mesto, dokler le more, in tako vsaj na eni točki reši čast turškega orožja.

Turki v Skadru zlasti preže na črnogorske parnike, ki vozijo po Skaderskem jezeru, in kakor hitro pride kateri v območje njihovih topov, ga takoj bombardirajo. Pravijo, da je skaderski poveljnik rekel, da je bolje, če potope en črnogorski parnik, kakor pa če bi pobili tisoč Črnogorcev. Te sovražne turške namere so tudi res pravilne, kajti z vsakim parnikom, ki bi ga potopili, bi prizadeli Črnogorcem veliko škode in jih zelo ovirali pri njihovih operacijah.

No, doslej pa vsem turškim obrežnim baterijam in monitorjem še ni uspelo poškodovati kak črnogorski parnik, čeprav so to že nešteto krat poskušali.

Boj za širočko goro in Oblik.

Sinoči se je bil ljut boj na širočki gori in Obliku, kateri poziciji bi si Turki radi nazaj priborili. Turki so ljuto napadali, a po hudem artiljerijskem boju so bili odbiti. Črnogorci so imeli uspeh, ker so zavzeli neko pozicijo blizu širočke gore, ki dominira tudi nad Tarabošem. Na črnogorski strani je padel en častnik in šest vojakov. Turške izgube so bile večje, natančno število pa ni znano.

Malisori v črnogorski vojski.

Že nekaj časa sem vzbujajo nekatere malisorske čete v črnogorski armadi veliko ogorčenje. Kakor sem zvedel, ti Malisori ne morejo zatajiti svoje arbanaške krvi; že večkrat se je zgodilo, da so puške, ki so jih jim dali Črnogorci, obrnili proti tem. V bojih so se prav slabo obnesli, zlasti pa beže — tako pripovedujejo o njih — pred topovskimi krogli. Odkar je pa na dnevnem redu avtonomija Albanije, so se deloma umaknili in mirujejo, deloma pa so začeli iz zasede napadati Črnogorce. Že večkrat se je zgodilo, da so iz zasede ubili kakega črnogorskega vojaka in ga nato oplenili. Ogorčenje proti njim je veliko in splošno, ker so se ob početku vojne, ko so vstopali v črnogorsko vojsko, stavile nanje velike nade. Sedaj jih je v črnogorski armadi še kakih 2000, drugi so se razbežali ali pa šli k Turkom.

SURNA

in modno blago za gospode in gospe priporočam izv. hiša Prokop Skorkovský in sin v Humpolcu na Češkem.

CEFIRI

Vzorci na zahtevo franco. Zelo zmerno cene. Na željo dam tukaj izgotoviti gospod. obleko.

Razpošiljam orožje vsake orsije

za poskušnjo za 10dnevni ogled. Puška enocevka Lankaster K 20—, dvocevka Lankaster K 30—, Hammerless-puška K 70—, Flobert K 8—, samokres K 5—, pištole od 2 K naprej. Popravila hitro in poceni. Ilustrovani cenik zastoj. F. DUŠEK, tovarna orožja, Opočno št. 2146. ob drž. žel. Češko. 3671

Zobna krema

KALODONT
Ustna voda

Staubene parcele

na Dunajski cesti v Ljubljani pred delavskimi hišami in na Glincah takoj ob mestni meji na Tržaški cesti, vse z najlepšo lego so po izbiri za primerne cene

na prodaj.

Več se izve pri lastniku JOS. TRIBUC, na Glincah 37. 2127

MATTONIJEV
GISSHÜBLER
naravna
alkalična kislina

najboljša dijetilna in osvežujoča pijača

preizkušena pri želodčnih in črevesnih ka-
farih, obistnih in mehurnih boleznih, katero
priporočajo najveljavnejši zdravniki kot bistveno
podpiralno sredstvo

pri karlovovarijskem in drugih kopeliških zdrav-
ljenjih in kot poznejše zdravilo po kopeljih
24 38 in trajno porabo. (VII.)

Izvirek: **Giesshübl Sauerbrunn**,
železniška postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih
Prospekti zastoj in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih
specijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami
in vinom.

Zaloge pri Mihael Kastner-u, Peter Lass-
niku in Andrej Šarabonu, Ljubljana. 3997

PROČ Z BRITVIJO!

**Higienično brijanje brez
noža, brez aparata.**
Traba samo namazati z
milom, oprati in v 3 mi-
nut je brijanje brezhibno
opravljeno. Banjenje iz-
ključeno. — Nikake bo-
lezni. Ne peče vas, kot
po britvi. — Naš izdelek
„Messer weg“ je znan-
ceno neškodljiv, in ga
stalno nadzoruje sodni
kemik dr. G. Bischoff v Berlinu. Edini oblastveno pre-
izkušen britviški izdelek. Velika škatala za ca. 60kratno
rabo proti vpslatvi K 350 ali po povzetju (50 vin. več).
Kompletna garnitura potrebnih K 1—, 3683

**„MESSER WEG“-VERTRIEB, DUNAJ
II. SCHÖLLERHOFGASSE 5. ODD. 5**

Številna zdrav. priznanja. 1000 priznanih pisem. V ino-
zemstvu z velikim uspehom že 3 leta uvedeno. Zavitek za
poskušnjo za 5kratno brijanje K 1— v znakmah.

Kadar hočete dobro blago kupiti, obrnite se na
tvrdko

RATINKA WIDMAYER

pri „SOLNCU“ za vodo

katera ima v zalogi dobre in trpežne
čevlje za dame, gospode in otroke.
Izdelovanje suhih šopkov, nagro-nih
vencev, frakov z napisi. Bluze,
vrhnja in spodnja krila, nogavice,
rokavice, vsakovrstno perilo itd.

Postrežba točna, cene najnižje. Prosim
prepričajte se!

3009

Razpis.

Pri podpisnem županstvu se razpisuje
služba

občinskega sluga

z mesečno plačo 60 K. — Prošnje se
sprejemajo do konca tega meseca.

Mestno županstvo v Kostanjevici
dne 5. decembra 1912.

Franč Kržičnik,
župan.

Hiša

v dobrem stanu je iz posebnih razlogov na
prodaj v št. Vidu pri Zatičini. Hiša je pripravna
za gostilno, trgovino ali drugo obrt. Tudi za
penzioniste je zelo priročna, ker stoji tik farne
cerkve, blizu železnice in so mesar, pek, zdrav-
nik in dr. pri rokah. Zraven spada njiva okrog
7 mernikov posevka in dva dela gozda. 3631
Naslov, pogoje in kupno ceno pove Ant. Koporec
posestnik na Cesti, p. št. Vid p. Zatičini.

500 K
Vam plačam, ako Vasih kurjih
očes, bradavic in trde kože te-
kom 3 dni brez bolečin ne odpravi
moj uničevalec korenin **Ria-ma-
zilo**. — Cena lončku z jamstvenim
pismom 1 krono. 2516

Kemény (Kaschau) I. Poštni predal
12/160. Oursko.

Zimski barhenti!

Kdor rabi dobre in pristnobarvne barhente, flanelo za
srajce in drugo perilo, lanene in bombažne kanafase,
cefre, platno, inlet, brišace, rjuhe, zimsko blago za dame
in gospode, žepne robce in druge tkanine, naj se obrne
na kršćansko tvrdko 2506

Jaroslav Marek, ročna tkalnica 45.
v Bistrem pri Novem Mestu ob Met. (Češko).

Vzorci se pošiljajo zastoj in poštnine prosto. V zalogi
imam tudi veliko množino ostankov zimskega barhenta
flanelo, kanafasa itd., in razpošiljam v zavojih po 40m za
16 K, prve vrste za 20 K, činejše vrste za 25 K tranko po
povzetju. Od ostankov se vzorci ne pošiljajo. Srajce za
gospode iz flanelo ali ceffre i komad K 1.50, 2.20, 3.60, 3,
in 4. Pri odjemu 6 kom. srajce jih pošljem franko. Pri na-
ročilih zadošča navedba širine vrata. Dopišuje se slovensko.

Umetni zavod za cerkveno slikanje

J. HLAVKA

slikar cerkvenih podob

Praga Kral. Vinohrady

Puchmajerjeva ul. št. 68.

Priporočamo prečistiti du-
hovščini poznate slike svet-
nikov, altarne slike, kri-
ževa pota, pasijonske slike
itd. na platnu, cinkasti plo-
čevini itd., umetniško izvr-
še ne po ugodni ceni.

Slike ali načrte pošiljam zastoj na ogled.
Dopišuje se slovensko.

3386 Najboljša priporočila.

Namesto za K 106— za K 56—

dobavljam franko na vsako
postajo za reklamo, nove vrste
šivalne stroje „Singer“

ki se gonijo z nogo, z elegan-
tno omarico in 10letno garan-
cijo. Odpošljem, ko dobim 15 K zadatja,
ostanek po povzetju. — Vse vrste šivalnih
strojev po cenah na debelo.

A. Weissberg, Dunaj II. Untere Donaustrasse 23/5

Tovarniška zaloga koles in šivalnih strojev,
ustanovljena v letu 1900. Cenik zastoj in
franko. Dopišuje se v slovenskem in hrva-
škem jeziku. 3342

Konfekcijska trgovina

in 970 50

zavod za izdelovanje oblek
po meri

A. Kunc, Ljubljana

Dvorski trg Zidovska ulica

priporoča svoje izborne izdelke

vsakovrstnih jesenskih
in zimskih oblačil.

Strogo solidna postrežba.

Najnižje, stalne cene.

Ilustrovani ceniki na razpolago!

**Avtomatična
past!**

Za podgane kron 4—, za miši kron 2-40, ugame brez nad-
zorstva do 50 komadov v eni noči. Ne zapuste nobenega
smrada in so zopet same nastavljive. Past za ščurke edina te
vrste na katero se ugame na tisoče ščurkov v eni noči a kron
2-40. Povsod najboljši uspeh. Pošljite po povzetju **Kron
Hermann, Dunaj, 2. Bezirk, Altagasse 3-24.** Mnogo po-
ložitnih pisem. Pred manj vrednim ponudnikom se svet. V
c. in kr. vojaških skladiščih in vporabi. Telefon 234-66. 3701 e

Zajamčeno pristno

Slivovko

Hruševce

Brinjevec

Tropinovec

Vinsko žganje

iz lastne žganjarne se dobe v mno-

žinah od 25 litrov naprej pri veležga-
njarni sadja 950 (52)

M. Rosner & Co.,

Ljubljana, poleg pivovarne „Union“.

Ne prezrite!

V Malem Mengšu številka 32 je naprodaj
lepo kmetijsko poslopje, kjer se izvršuje več
šestmesečni blagom, pivom, žganjem, prodaja tobaka, kuharna
žganja, ter vina na debelo. Poslopje obkroži iz 8 sob, 3 kleti,
3 kuhinj; zraven dva vodnjaka. Pri hiši lep sadni vrt. Na
soljo kupca se prodaja tudi bližnje zemljišče pod ugodnimi
pogoji. Ako bi kdo želel, se da tudi v najem. — Več pove
Jozip Kralj, posestnik in trževca. 3599

Pohištvo vseh vrst

— najsolidneje izvršeno in po najnižjih cenah dobavlja: —

Stalna razstava in tržnica z obrtnimi izdelki v Brnu

v. z. z. o. j.

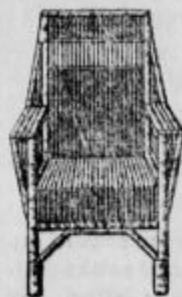
Podružnica na Dunaju I, Adlergasse 12

Popolne oprave

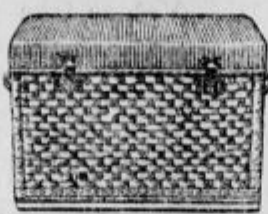
za stanovanja, hotele, vile, restavracije, kavarne, pisarne itd. Izvoz pohištva

BOŽIČNA RAZSTAVA

v prostorih zavoda za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22.

Tam se sprejemajo tudi naročila od 11. do 21. decembra 1912. Izdelki državnega ple-tarskega tečaja: moderna oprava iz ple-tenin, vrtno senčnice, košare za potovanja, stojala za cvetlice in ročna dela, senčnice za morska obrežna kopališča, skladni stoli, ple-tene kina-odeje, kopalni čevlji in vse ple-tenine za domačo rabo in luksus. 3786

Ilustrovani ceniki zastoj.

Prva gorenjska industrija za pletarstvo v Radovljici.

Na najvišje povelje Njegovega c. in kr. Apostolskega Velikanstva.

XXIX. c. kr. državna loterija

za skupne vojaške dobrodelne namene.

Ta denarna loterija, edina v Avstriji zakonito dovoljena, vsebuje 21.146 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 625.000 kron.

Glavni dobitnik znaša **200.000 kron**

Javno srečkanje se vrši 19. decembra 1912. Ena srečka stane 4 K.

Srečke se dobe pri oddelku za državne loterije na Dunaju III. Vordere Zollamtstraße 7, v loterijskih kolekturah, tobakarnah, davčnih, poštnih, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd. Igralni načrt za kupce brezplačno. Srečke se dobivajo poštine prosto. 3337 10

Oddelk c. kr. loterijskega ravnanja. (Oddelk za državno loterijo.)

! Nakup kavinega nadomestka je vrlo važna stvar! !

To vedo vse gospodinje; zato je uporabljajo najfinejši in pri tem ceni kavin nadomestek:

„Franckovo perl-rž, znamka :Perlro:“

Ista je prav aromatičnega, zrnati kavi sličnega okusa.

Zelo se priporoča k vsaki žitni kavi dodatek prave :Franckove: kavine primesi (v lesenih zabojčkih), da postane ista močnejša in dobi lepšo barvo.

Obe vrsti ste povsod na prodaj.

Tovarna v Zagrebu.

Razpis.

Pri mestni elektrarni v Postojni se razpisuje sledeče službe:

1. **Obratni vodja**, elektromehanik izučen ključavničar, ki se razume voditi Dieselmotorje, ter izvrševati električne in vodovodne inštalacije. S to službo so združeni prejemki letnih 1920 kron, ter prosto stanovanje za oženjene.

2. **Elektromonter**, izučen ključavničar ali kovač ter več samostojno voditi Dieselmotorje in izvrševati električne in vodovodne inštalacije. S to službo so združeni prejemki letnih 1200 kron in prosto stanovanje za oženjene.

Prosilci ne nad 40 let stari, fizično zdravi, neomadeževanega življenja ter zmožni slovenskega ali drugega slovanskega jezika naj vložijo svoje prošnje iz kojih je razvidna njihova sposobnost, stan in dosedanje službovanje

do 15. decembra 1912

pri podpisnem mestnem oskrbništvu.

Mestno oskrbnništvo v Postojni

dne 15. novembra 1912

T. Dekleva
načelnik.

3626

Odvetniška pisarna
Dr. Fran Devidé v Zagrebu
se nahaja : : v Jurišičevi ulici št. 10.

Telefon 10-25. 3670 Telefon 10-25.

Na sedmih javnih razstavah odlikovane s prvimi darili.

Samo
pristne

če
na
podplatih

3164 10-1

Šent Peterburške
ČEVLJI
čevlji za sneg

Vsak dan jih izdela
tovarna
60.000 parov!

Edini kontrahenti: Messtorff, Behn & Co., Dunaj, I.

Prodaja na drobno v vseh boljših trgovinah za čevlje, gumi in modno blago

Gospodinje!

Pozor!

Ne kupujte presnega masla ali nadomestila zanje, dokler niste poizkusile slovit, splošno znane, svetovne znamke

BLAIMSCHEINA

„UNIKUM“ MARGARINE

„UNIKUM“ ni rastlinska margarina.

„UNIKUM“ se izdeluje iz najčistejše goveje obistne tolšče z visoko pasterizirano smetano, ima torej največjo redilno vrednost in je resnično zdrav.

„UNIKUM“ ni umeten, nego najčistejši naravni izdelek.

„UNIKUM“ je 50 0/0 cenejši od navadnega presnega masla in za 50 0/0 zajamčeno mnogo izdatnejši nego to.

SAMO BLAIMSCHEINOV „UNIKUM“

je resnično edino in pravo nadomestilo za presno maslo, ki daleč prekaša vse doslej hvalisano.

Izdelovanje

BLAIMSCHEINA „UNIKUM“ je varovano s stalno državno kontrolo in je to razvidno na vsakem zavitku.

Cenjena gospodinja!

Ne dajte se torej begati od drugih oglasov in rabite za nadomestilo presnega masla za

pečenje

praženje

kuhanje

1771

samo

maslen kruh

BLAIMSCHEINA „UNIKUM“ MARGARINE

Dobiva se povsod.

Poizkušnje gratis in franko.

Združene tvornice za margarino in presno maslo, Dunaj XIV.

Kranjska deželna banka v Ljubljani v deželnem dvorcu vhod v Gosposki ulici 2.

Obrestuje hranilne vloge po

4 1/4 %

brez vsakega odbitka. Obresti se pri-
pisujejo glavni polletno. Vloge v
tekočem, giro-računu in na blagajni-
ske liste po najugodnejših pogojih.

Daje komunalna posojila

občinam, okrajnim in šolskim od-
borom ter zdravstvenim zastopom v

4 1/2 %

komunalnih zadolžitelcev.

Hipotekarna posojila

v zastavnih listih po

4 1/2 %

Eskomptuje menice denarnih
zavodov in daje lombardna
posojila. Prodaja lastne pu-
blikarno-varne komunalne za-
dolžnice in zastavne liste.

Banka je pupilarno varen zavod,
ter jamči zanjo dežela Kranjska.

Uradne ure za sikanke vsak
delavnik od pol 9. ure do-
poldne do 1. ure popoldne.